

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand

DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het Collegie van Burgemeester en Schepenen

aan den Gemeente-Raad

in zijne zitting van 3 October 1904 voorgedragen.

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPLICAL.

Mijne Heeren,

Met het oog op het artikel 70 der Gemeentewet, hebben wij de eer UEd. bij deze verslag te doen over het Bestuur en den toestand onzer stadszaken, tijdens het afgeloopen dienstjaar 1903-1904.

TITEL I

Staat der Bevolking

Voortdurend is nog immer onze bevolking aangegroeid in 1903, hetwelk als een gewoon jaar dient te worden aanschouwd.

Wij telden op 31 December 1903, 21714 inwoners.

Deze waren onderverdeeld in 10616 mannen en 11098 vrouwen.

Burgerlijke Stand.

Geboorten, sterfgevallen, huwelijken, echtscheidingen, erkenning en wettiging van kinderen.

Eenige opgaven, geput uit de jaarlijksche statistiek over de beweging der bevolking en van den Burgerlijken Stand, zullen UEd. deswegens verder inlichten,

JAREN	GETAL GEBOORTEN		TOTAL		GETAL STERFGEVALLEN		TOTAL		Meerder gestorven dan geboren		Meerder geboren dan gestorven		GETAL DOOD GEBOREN in de sterfgevallen niet begrepen		TOTAL	AANMERKINGEN
	MANNELIJKE	VROUWELIJKE			MANNELIJKE	VROUWELIJKE							MANNELIJKE	VROUWELIJKE		
1902	44	48	85	85	352	392	714	714	00	440	440	45	45	30		In 1903 zijn hier ter stede 9 personen overleden die geen deel van de bevolking maakten, terwijl er 11 die hier woonachtig waren, elders overleden zijn.
1903	422	420	843	843	481	204	385	385	00	400	403	16	5	21		Tusschen de 848 geboorten zijn er 29 onwettige kinderen, waarvan 14 mannelijke en 15 vrouwelijke.
Verschiil in meer in min	00 24	18 00	00 06	00 06	00 171	00 158	00 329	00 329	00 00	00 00	00 323	01 00	00 10	0 9		In 1903 zijn hier 3 kinderen geboren die geen deel der bevolking maakten; 6 zijn elders geboren die aan Turnhout's bevolking toebooren.

- 7 -

Van de sterfgevallen in 1903 telt men er :

	MANNEL.	VROUWEL.
Onder 1 jaar	79	75
Van 1 tot 7 jaren	17	18
Van 7 tot 15 "	3	3
Van 15 tot 21 "	4	3
Van 21 tot 50 "	23	30
Boven de 50 "	50	75
	181	204
Totaal	385	

Overleden in Januari	32
" " Februari	19
" " Maart	28
" " April	25
" " Mei	31
" " Juni	36
" " Juli	49
" " Augustus	41
" " September	33
" " October	41
" " November	28
" " December	22

Totaal 385

Volgens opgaaf zijn er gestorven in 1903 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren zwakheid	10	11
Typhuskoorts	2	4
Tusschenpoozende koorts	1	1
Kinkhoest	2	1
Brandige keelontsteking, kroep	2	0
Griep	2	2
Tuberculose der longen	12	9
Andere tuberculose	1	2
Kanker en andere kwaadaardige gezwellen	10	15
Eenvoudige ontsteking der hersenvliezen	2	2
Congestie, bloedstortingen en hersenverweking	5	10
Organische hartziekten	10	17
Acute ontsteking der luchtpijptakken	3	6
Slepende id. id.	3	7
Luchtpijpontsteking, longontsteking	13	10
Longontsteking	8	6
Maagaandoeningen	1	3
Darmontsteking, buikloop	30	40
Cirrhosis van de lever		1
Acute nephritis en kwaal van Bright	4	2
Kraamvrouwenkoorts		4
Ouderdom	4	9
Andere oorzaken	43	36
Doodslag	2	0
Zelfmoord	2	1
Ongeval	4	1
Twijfelachtig geval	1	
Onbekende en niet opgegeven oorzaken	4	4
	<u>181</u>	<u>204</u>
Overeenkomend getal	385	

HUWELIJKEN.

Het getal huwelijken was 168.

OUDERDOM DER GEHUWDEN.

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	0	7
Van 18 tot beneden 21 jaren	21	45
» 21 » 25 »	70	47
» 25 » 30 »	42	36
» 30 » 35 »	12	16
» 35 » 50 »	17	12
» 50 ten minste	6	5
	<u>168</u>	<u>168</u>
Totaal	336	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN.

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Erkend na het opmaken der geboorteakte	1	0
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	10	10
	<u>21</u>	<u>10</u>

VERANDERING VAN WONING.

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1903 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk :	326	mannen	285	vrouwen.
Van buiten 's lands :				
Uit Holland	22	»	20	»
	<u>348</u>		<u>305</u>	
	653			

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	398	mannen,	319	vrouwen.
» » koninkrijken en landen :				
» Duitschland	5	»	0	»
» Holland	6	»	3	»
» Oostenrijk	2	»	2	»
» Noord-Amerika	2	»	0	»
	413		354	
	767			

Zoodat er 65 mannen en 49 vrouwen meerder zijn vertrokken dan komen wonen.

REGISTERS DER BEVOLKING.

Zonder verandering.

INBURGERING.

Tot 1 September 1904 ontvingen wij zes verklaringen van inburgering, waarvan er drij volgens artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek en drij door minderjarigen, bijgestaan door hunnen vader, overeenkomstig art. 1 der wet van 16 Juli 1889.

REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND.

Tot het wettigen van onechte verbintenissen, zijn er in het afgelopen dienstjaar op den Burgerlijken Stand 50 uittreksels gevraagd.

Benevens een groot aantal geboorte-extrakten, rechtstreeks door het Bestuur der Algemeene Spaar- en Lijfrentkas gelicht, zijn er nog aan de verschillende maatschappijen van lijfrent 210 akten afgeleverd.

TITEL II

Gemeente-Bestuur.

Gemeenteraad.

Bij besluit der Bestendige Deputatie des Provincie-raads van Antwerpen, in openbare zitting van 6 November 1903 genomen, werd de gemeentekiezing van 18 October 1903 goedgekeurd.

Zijn als Gemeenteraadsleden verkozen :

Voor de 1^e reeks, uitgaande met 1 Januari 1908 :
Mijnheer Dufour Fr.

Voor de 2^e reeks, uitgaande den 1 Januari 1912 :

Mijnheeren Amsens, G. C. G ; Clymans, J. C ; Dieltjens, E. J. ; Proost, H ; Straelen, J. B. ; Van Genechten, H. C. M. J. ; Van Hal, V. G. M. ; Van Pelt, J. H. G. ; Wouters, J. B.

Eveneens werden op 21 November 1903 door de Bestendige Deputatie goedgekeurd de afzonderlijke verkiezingen van 25 October 1903 voor de toegevoegde Gemeenteraadsleden.

Werden uitgeroepen als verkozen :

Voor de Nijverheidsbazen :

Lijst 1. Titelvoerder : M. Van den Bosch, H. ;
Plaatsvervanger : M. Van Ravenstein, Th.A.;

Lijst 2. Titelvoerder : M. Vueghs, J. A. M. ;

Voor de Nijverheidswerklieden :

Lijst 1. Titelvoerder : M. Peeters, J. F. ;

Plaatsvervanger : M. Meeuwes, P. F. A.,

Lijst 2. Titelvoerder : M. Van der Veken, J. B. ;

Plaatsvervanger : M. Baeyens, J. B.

Deze heeren verkozenen nijverheidsbazen en werklieden zetelen voor acht jaren, en zullen derhalve met 1 Januari 1912 aftreden.

De aanstelling van al deze verkozene aftredende en nieuwe Raadsleden, had plaats in zitting van 11 Januari 1904, in dewelke door allen den grondwettelijken eed werd afgelegd, in handen van den heer Burgemeester V. Van Hal, die, bij koninklijk besluit van 31 December 1903, tot dit eervol ambt was herbenoemd, en op 4 Januari 1904 den grondwettelijken eed had afgelegd in handen van den heer Gouverneur der provincie.

Op 29 December 1903, hield de aftredende Gemeenteraad eene indrukwekkende betooging ter eere van den heer Victor Van Hal, Burgemeester, bij gelegenheid van het vervullen zijner vijf en twintig jaren lidmaatschap des Raads, als Schepen en Burgemeester.

In plechtige feestzitting werd den gevierden jubilaris namens den Raad, zijn prachtig portret aangeboden,

terwijl des namiddags ten stadhuize een feestmaal te zijner eere werd gehouden.

Dit huldebetoog vond zijnen naklank tusschen de inwoners, die, mits bemiddeling van een bijzonder comité, eene eerebetooging inrichten, waaraan al de maatschappijen der stad deelnamen, en tijdens dewelke een prachtig zilveren geschenk namens de gansche bevolking den heere Burgemeester ten Stadhuize werd aangeboden.

Op 5 Augustus 1904 overleed, na eene kortstondige ziekte, de heer Graaf Glénisson, Ed. A. M., lid des Gemeenteraads sedert 1876.

Tijdens deze lange bestuurlijke loopbaan, vervuld met alle nauwgezetheid, nam de betreurde aflijvige het ambt waar van verslaggever der commissie van financiën.

Hem volgt, met ons leed om zijn verlies, onze dank voor al hetgene hij, tot betrachting van het openbaar welzijn, gedurende die lange reeks jaren heeft bijgedragen.

De heeren H. Hendrickx, J. B. Straelen en Ad. Goelen verwierven het burgerlijk eereteken, voor vijf en twintig onafgebroken dienstjaren als Gemeenteraadsleden.

De commissiën in den Raad werden onderverdeeld als volgt :

1. Algemeen Bestuur, Politie, Openbare Gezondheid.
MM. Clymans, Hendrickx, Van den Bosch, Vueghs.

2. Onderwijs, Schoone Kunsten.

MM. Dieltjens, Hendrickx, Glénisson, Starckx, Van den Bosch, Van der Veken-Cremers.

3. Finantiën, Begrotingen, Rekeningen, Belastingen.

MM. Clymans, Dieltjens, Glénisson, Hendrickx, Straelen, Vueghs.

4. Openbare Werken, Gebouwen, Wegen, Riolen, Waterleiding, Verlichting, Brandweer.

MM. Bauweraerts, Clymans, Goelen, Proost, Straelen, Vueghs.

5. Handel, Nijverheid, Arbeid, Trams en IJzeren Wegen.

MM. Bauweraerts, Peeters, Straelen, Van den Bosch, Vander Veken-Mertens, Vuëghs.

6. Landbouw en Buurtwegen.

MM. Dierckx, Goelen, Hendrickx, Wouters.

7. Betwistbare Zaken.

MM. Clymans, Glénisson, Vanden Bosch, Vueghs.

8. Teekenschool.

In den Raad : MM. Straelen, Vander Veken-Cremers.

Buiten den Raad : MM. L. Caron, H. Lenaerts, G. Van Ravensteyn.

9. Muziekschool.

In den Raad : MM. Proost, Straelen.

Buiten den Raad : MM. L. Caron, Jos. Hendrickx.

Voorzitters der Commissiën.

M. Van Hal, Burgemeester, 1^e commissie.

M. Van Pelt, Schepen van Openbare Werken, 4^e en 6^e commissie.

M. Amsens, Schepen van Finantiën, 3^e commissie.

M. Dufour, Schepen van Onderwijs, 2^e, 5^e, 8^e, 9^e commissie.

M. Van Genechten, Schepen van Burgerlijken Stand, 7^e commissie.

College van Burgemeester en Schepenen.

In Raadzitting van 11 Januari 1904, zijn er vier Schepenen verkozen die voortaan, met den heer Burgemeester, het College zullen samenstellen.

Volgens de verdeling hunner ambtsbevoegdheden, is het College samengesteld als volgt :

Burgemeester : Mijnheer Vict. Van Hal.

Schepen van Openbare Werken : Mijnheer G. Van Pelt.

Schepen van Finantiën : Mijnheer G. Amsens.

Schepen van Onderwijs : Mijnheer F. Dufour.

Schepen van Burgerstand : Mijnheer H. Van Genechten.

Personeel en inrichting der Bureelen.

Tot heden kwam hierin geene verandering, niettegenstaande de voortdurende uitbreiding van alle vertakkingen onzer openbare stadsdiensten, voor dewelke wij onvermijdelijk vermeerdering van personeel zullen moeten voorstellen tot den goeden gang der zaken.

De heer H. Ardui, hoofdbeampte des Burgerlijken Stand, verwierf het burgerlijk eereteken, hoofdens meer dan vijf en twintig jaren gemeentediensten.

Gemeente-ontvangst.

Eveneens ontving de heer Jos. Van Damme, gemeenteontvanger sedert 1878, het burgerlijk eere-teeken.

Kiezerslijsten.

Voortdurend bestatigen wij dat het cijfer der stem-rechtigden in iedere afdeeling klimt.

De herziening, tot dewelke onlangs werd overge-gaan, geeft den volgende uitslag :

KIEZERS	met 1 stem	met 2 stemmen	met 3 stemmen	met 4 stemmen
Voor den Senaat 3465	2541	494	430	
Voor de Provincie 3465	2541	494	430	
Voor de Kamer 4170	3189	509	472	
Voor de Gemeente 3238	2462	296	216	264

Gezwoornen.

De lijst der burgers, die bevoegd zijn om deel te maken der Gezwoornen, bevat thans 74 namen.

Deze aangroei spruit hoofdzakelijk voort uit de

vermeerdering van het getal Gemeenteraadsleden.

Kiezingen.

Op 29 Mei 1904 had alhier eene verkiezing plaats voor vier leden van den Senaat, in vervanging der heeren Bergmann; de Meester de Betzenbroeck; Graaf de Merode-Westerloo en Graaf van de Werve.

Deze vier aftredende Senatoren werden herkozen bij toepassing der evenredige vertegenwoordiging.

Bestuurzaken, Stadsschriften, Archieven.

Met al de nieuwe stadsdiensten van waterleiding, rioleering en aanleg van stoepen, uitbreiding der stad en aangroei der bevolking hebben ook de verschillende bestuurzaken en geschriften fel toegenomen.

Gemeentegoederen.

ROERENDE EN ONROERENDE.

De verkoop tot afbraak der huizen Van Dooren, waarover wij in ons vorig verslag handelden, bracht eene som van 480 fr. op.

Het gebouw « Het Steentje » tot afbraak bestemd, vond koper aan 600 franks.

Eindelijk verkochten wij den afbraak van pilaren, ijzeren grillen en arduinstukken der oude kerkhofmuur ter Groote Markt voor den gezamentlijken prijs van 603 franks.

De nieuwe omheining ter Groote Markt, werd aangenomen door den heer Jos. Janssens, ijzergieter en constructeur ter stede, volgens gegeven programma door Stadsbestuur.

Derzelver aanleg met bijkomende kosten vergde eene uitgaaf van 14972.50 franken.

De machienen onzer waterleiding zijn aangenomen door de firma Eug. Gilain te Thienen, aan den prijs van 73500 franken, terwijl de gansche aanleg der ontijzeringstoestellen werd opgedragen voor 71500 franken aan de heeren Perraud en Dumas, burgerlijke ingenieurs te Brussel, voor dewelke optraden de heeren L. Monnoyer et fils, bijzondere bevoegden in het vak.

Ten einde de verfraaiingswerken der Groote Markt te bespoedigen, waren wij genoodzaakt bij afbraak van het huis « Het Steentje » tijdelijk eene bijzondere woning in huur te nemen, om te worden benuttigd tot Vrederecht, Bureel van Weldadigheid en Staf der Burgerwacht.

Het gebouw « Het Kasteel » alhoewel sedert 15 Juni laatst verlaten door het Ministerie van Justitie, Dienst der gevangenen, zal slechts met 1 Januari aanstaande te onzer beschikking zijn.

Gemeentereglementen.

Sedert ons laatste verslag zijn er twee bijkomende politiereglementen uitgevaardigd tot wijziging

der reeds bestaande op het stuk der riolen en der bouwingen.

In zitting van 27 April stemde de Raad een reglement-tarief op den dienst der drinkwaterleiding, hetwelk door de bestendige Deputatie voor kennis werd genomen op 15 Juli 1904.

Ook is op 15 Maart 1904 door den Raad een algemeen reglement-tarief van belasting en onderhoud der stoepen gestemd, hetwelk echter tot verdere regeling in onderzoek is gebleven.

TITEL III

GEMEENTE-INKOMSTEN.

Ontleding der gemeente-rekening van 1903 en waardeering der begrooting van 1905.

GEWONE EN BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

A. GEWONE.

Erfelijke inkomsten.

	Rekening.	Begrooting.
Huurprijzen van stadseigendommen	6672.00	2000.—
Grasverpachting op het gemeentekerkhof	30.—	30.—
Verkoop van hout, strooisel en schadden	14.96	75.—

Gemachtigde heffingen, schattingen
en belastingen.

	Rekening.	Begrooting.
7 bijvoegelijke centiemmen op de belastingen:	5589,65	5600.—
7 opcentiemmen voor 15 jaren .	6988,72	7000.—
4 opcentiemmen voor 10 jaren .	3993,55	4000.—
5 opcentiemmen voor 10 jaren .	4991,96	5000.—
6 opcentiemmen voor 52 jaren .	4790,61	4800.—
15 opcentiemmen voor 10 jaren .	14975,71	15000.—
3 opcentiemmen voor den dienst der wegenis	2995,16	3000.—
Schoolgelden in de lagere en aangenomene scholen	610,50	600.—
Schoolgelden in de gemeente-bewaarschool .	42,00	50.—
Opbrengst der plaatsen in de vleeschhal .	301,00	—
Belasting op paarden en ossen	4528,80	4700.—
Id. op rijtuigen, op veeren of riemen .	3405.—	3500.—
Kohier van prestatien tot onderhoud der buurtwegenis .	3615,92	3700.—
Belasting op het bebouwd kadastraal inkomen, luthuizen en nijverheidsgebouwen 10 o/o .	34148,70	34200.—
Bijkomende belasting id. id., 5 o/o .	17073,85	17100.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz.	2868,55	2850.—
Keurrechten op het slachtvleesch .	2806,55	3000.—
Opbrengst van het ontsmettingstoestel .	232.—	200.—
Vergunningen van grond voor begraafplaatsen op het gemeente-kerkhof.	1860.—	2000.—
5 opcentiemmen gedurende 66 jaren	4991 95	5000.—
Staangelden in de overdekte hal der Botermarkt .	1500.50	1500.—
Gevelgeld .	27467.—	27800.—
3 o/o bebouwd kadastraal inkomen .	10244,31	10250.—
Staangelden ter markt	2459.50	2400.—
Stoomkrachten .	2389 50	2400.—
Balcons .	1032.—	1040.—
10 opcentiemmen op grondlasten en personeel	7984.37	8000.—

05-10% 34200
57% 17100
3% 10250
18% 61550

Andere gewone ontvangsten :

	Rekening.	Begrooting.
Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 Juli 1860)	100854.18	95.000.—
Id. id. (wet van 19 Augustus 1889)	20887.—	20887.—
Toelaag-Staat voor stads-teekenschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1350.—	1350.—
Toelaag-Provincie voor de stads-muziekschool	1300.—	1300.—
Id. Staat id.	1300.—	1300.—
Toelaag Staat voor het lager onderwijs	25245.00	25200.—
Id. Provincie —	3428.—	3500.—
Id. Staat voor den dienst der bewaarscholen .	2575.—	2675.—
Toelaag-Staat voor de huishoudingsklas bij stadsmeisjesschool 1/3 .	282.—	275.—
Toelaag-Provincie voor de gemeentelijke huishoudingsklas .	176.—	175.—
Eerste dividend van den buurtspoorweg Antwerpen-Hoogstrachten-Turnhout	6370.—	6370.—
Tweede dividend id. id.	1762.68	1700.—
Dividend van het vermeerderd kapitaal op zelfde lijn .	1610.—	1610.—
2e Dividend id. id.	445.51	400.—
Dividend buurtsp. Turnhout-Arendonck	4445.—	4445.—
2e Div. id. id. id.	125.18	—
Div. buurtsp. Turnhout-Moll-Westerloo.	3739.13	4488.—
Id. id. Eynthout-Sichem	169.96	204.—
Id. id. Turnhout-Hoogstrachten	2579.50	2579.50
Id. id. id. over 1902	2579.50	—
Opbrengst der akten van den burgerstand .	136.50	125.—
Id. der pissijnen en privaten	60.—	60.—
Militaire logementen, enz.	00.—	1000.—
Wedergaaf door de boordegenaars voor ambtshalve ruiming der rivieren en waterloopen	152.68	150.—
Verschillende ontvangsten, interesten der spaarkas, enz.	2351.71	1000.—
Opbrengst der waterleiding	—	15000.—

B. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

	Rekening.	Begrooting.
Goed slot der vorige rekening (1902)	214259.11	—
Overschot der vorige dienstjaren op de begrooting	—	198866.12
3e korting-Provincie voor het uitspreidingsveld	10000.—	—
5e korting-Provincie voor het uitspreidingsveld	—	10000.—
Aanvullend overschot der 3e lichting bij de bankiers in 1901, niet gebruikt voorriolen en waterleiding in 1901	93767.15	—
Restant der 3e lichting, niet genomen in 1903	—	163518.30
Toelaag-Staat riolennet (slot) niet ontvangen in 1903	—	54949.—
Interesten bij de bankiers op beschikbare gelden (1903), inbegrepen volgend artikel	28743.60	—
Boni aan interesten bij de bankiers over 1903	—	7243.60
Vijfde lichting tot aanleg der riolen en der waterleiding met andere werken in 1903, niet gebruikt.	—	250000.—
Korting toelaag Staat voor de waterleiding	50000.—	—
Id. id. te min ontvangen in 1903	—	50000.—
Toelaag Staat tot volledigen van het blusmaterieel in 1904	—	1000.—
Verkoop afbraak Van Dooren, Steentje, oude omheining en boomen	—	1943.—

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

1. Kapittel. Huishoudelijk plaatselijk bestuur	26876.02	29506.50
2. » Publieke veiligheid en gezondheidsgesteltenis	44815.27	50828.27
3. Kapittel. Gemeentewerken	14869.17	29700.—
4. » Handel en scheepvaart	—	—
5. » Kazernerering, logement en transporten	—	1000.—
Mede te dragen	86560.46	111034.77

	Medege dragen	Rekening.	Begrooting.
6. Kapittel. Openbare Welda- digheid	Godshuizen 22381.70 Armen 32100.— Gem. fonds 9362.83 Onderhoud der bedelaars 1966.61	86560.46	111034.77
7. » Eeredienst	4300.—	—	4300.—
8. » Openbaar onderwijs	75874.42	—	82341.83
9. » Schoone kunsten	10950.99	—	12000.—
10. » Gevestigde schuld	99215.74	—	99296.59
11. » Regelingen	1014.78	—	1500.—
12. » Herhalingen	4013.69	—	—
13. » Buitengewone uitgaven	2767.48	—	8600.—
14. » Verschillende uitgaven	4407.66	—	3475.—
15. » Nieuwe werken en bijzondere uitgaven	178687.17	—	523204.51
Totaal fr.	533603.53	—	915530.03

UITKOMST DER BEGROOTING VAN 1905,
door het Collegie voorgedragen.

Ontvangsten	fr. 1107411.52
Uitgaven	» 915530.03
Overschot.	fr. 191911.49

Leeningen.

Wij hebben onlangs van het Consortium der Bankhuizen, die in 1899 onze stadsleening van 2.000.000 franks aangingen, verkregen dat de afleg der nog beschikbaar blijvende gelden, aan de oorspronkelijke voorwaarden met een jaar zal worden verlengd.

Finantieele Gesteltenis.

Voortdurend bestatigen wij eenen merklijken aangroei in de opbrengst van het gemeentefonds der af-

geschafte octrooirechten, die in 1903 100.854,18 franks oprachten.

Met het oog op dezen gunstigen toestand hebben wij ook in de begrooting voor 1904 eene middelmatige opbrengst van 95.000 franks in de gewone ontvangsten voorzien.

De opcentiemen op de drie grondslagen der rechtstreeksche belastingen gaven ook eene kleine vermeerdering in 1903.

Immers een opcentiem gaf in:

	1902	1903
Grondlasten	fr. 433.96	fr. 439.60
Personeel	353.21	358.83
Patenten	169.28	170.42
	<u> </u>	<u> </u>
Samen	fr. 956.45	fr. 968.85

Het gezamenlijk bedrag der opcentiemen op 's Rijks belastingen bedroeg in 1903 fr. 561.49.59;

Comptabiliteit.

BEGROOTING 1904.

De stedelijke begrooting voor 1904, met alle de wijzigingen en verhoogingen van kredieten, werd door de Bestendige Deputatie goedgekeurd op 11 Maart 1904, zooals zij werd voorgedragen, te weten :

In ontvangsten	fr. 893,577,50
In uitgaven	» 779,952,49
In goedslot	fr. 113,625,01

REKENING over 1903.

De nedergelegde rekening bevat in :

Ontvangsten	fr. 763,631,29
Uitgaven	» 533,603,53
	<u> </u>
Overschot	fr. 230,027,76

Pensioenkas der toegevoegden.

De onderstandskas der toegevoegden van politie hield op 31 December 1903 in :

Ontvangsten	fr. 2139,51
Uitgaven	» 1481,18
	<u> </u>
Overschot	fr. 658,33

Met de voorhanden zijnde gelden werd andermaal een titel der stadsleening 1899 aangekocht.

Het kapitaal der pensioenkas bedroeg op gemelden datum 26,105,69 franken.

TITEL IV

LIEFDADIGE GESTICHTEN.

Bureel van weldadigheid.

Het personeel is hetzelfde gebleven.

De heer Alfons Verwaest, wiens mandaat met 1 Januari 1904 ten einde liep, werd herbenoemd tot de vijfjaarlijksche hernieuwing.

Daar het gebouw « Het Steentje », in hetwelk het Bureel zetelde, werd geslecht bij uitvoering der verfraaiingswerken, zijn wij verplicht geweest het Bureel over te brengen in een bijzonder gebouw, in de Warandestraat gelegen.

Geneeskundige dienst.

Hierin is geene verandering.

Roerende en onroerende goederen.

Deze zijn dezelfde gebleven.

Giften en legaten.

Geene.

Aankoopingen, verkoopingen, mangelingen.

In den loop des Zomers had er een uitgebreide boschbrand plaats in de Baerlekeide, waarbij eene groote hoeveelheid mast, eigendom van het Bureel, de prooi der vlammen werd.

De opbrengst van den openbaren verkoop was onbeduidend.

Aflegging en aanlegging van kapitalen.

Het Bureel werd gemachtigd tot aanvaarden van den afleg eener rent van 1088,43 franks, door Dame weduwe F. Beersmans-Pleek.

Comptabiliteit.

REKENING 1903.

Deze houdt in :

Ontvangsten	fr. 60.067.16
Uitgaven	48.207.23
	<hr/>
Overschot fr.	11.859.93

BEGROOTING 1904.

Zij werd vastgesteld in :

Ontvangsten	fr. 56.896.58
Uitgaven	56.829.99
	<hr/>
Overschot fr.	66.59

Onderstanden, uitdeelingen.

Ten einde te beseffen in welke behoeften meestendeels door het Bureel werd voorzien, ontleenen wij aan de rekening over 1903 het volgende :

In geld	fr. 7,987,64
In brood	» 10,608,44
In kleederen, lijnwaad, linnen, beddegoed.	» 1,000,00
Aan geneesmiddelen	» 2,938,80
Aan jaarwedden der geneses-, heel- en vroedmeesters.	» 3,000,00
Aan mondkosten	» 13,463,75
Aan huishuren.	» 1,964,00

In 1903 verleende de stad een hulpgeld van 32.000 franks.

Betwistbare zaken.

Tengevolge van verzanding en nalatig ruimen van den zoogenaamden Nattenloop, werd er door overstroming eene zekere schade berokkend aan « Van der Heyden's Blijk », dewelke na schatting door de zorgen van het Bestuur, eene schadevergoeding na zich sleepte van 220 franken.

Eene tweede vraag tot bijkomende schadeloosstelling werd, na grondig onderzoek, van de hand gewezen.

Godshuizen.

BESTUUR.

Tot de vijfjaarlijksche vernieuwing is het mandaat van het aftredend lid, den Eerweerden Heer Victor Glénisson, met 1 Januari 1904, vernieuwd.

De heer Jos. Hendrickx, gedurende vijf en twintig jaren lid van het Bestuur, bekwam het burgerlijk eere-teeken.

Roerende en onroerende goederen.

Twee boerderijen : « De Begijnehoef » te Turnhout, aan het Begijnhof, en « Het Luysterborg » te Beersse, aan het Gasthuis, zijn openbaar verhuurd, doordien de huidige bewoners de huur hadden opgezegd met het einde van hun huurceel.

De opbrengst was voor beide hoeven merkkelijk verhoogd.

Giften en legaten.

De gestichten werden in het afgelopen jaar niet begiftigd.

Aankopen, verkoopen, mangelingen.

Doordien de geschikte bouwgronden meestal zijn verkocht, zijn de verkoopen ook verminderd.

Onderhandelingen werden aangeknoopt namens het Ministerie van Spoorwegen, tot aankoop van geschikte gronden voor het vergrooten der standplaats Turnhout.

Eveneens bevroedt men den afstand van een deel hof van St-Petrus-Godshuis, tot aanleg eener overbrug voor de tramlijn over het Staatspoor Turnhout-Tilburf, en gevaliglijk met het Ministerie van Oorlog, tot afstand van een perceel land voor het daarstellen eener schietbaan voor de Burgerwacht, nabij de werkhuisen van het Tramwezen.

Afleggen en aanleggen van kapitalen.

Aan Ste-Elisabeth's Gasthuis werd eene rent van fr. 634.92 afgelegd door de erfgenamen van zekeren heer A. J. M. Dieryckx, te Thourout overleden.

Comptabiliteit.

De begrotingen voor 1904 houden in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot.
Gasthuis	fr. 41,036,16	fr. 40,867,30	fr. 3068,86
Godshuis	» 43,118,06	» 42,945,50	» 172,56
Begijnhof	» 49,410,39	» 49,350,67	» 59,72

De rekeningen over 1903 sluiten in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot.
Gasthuis	fr. 39,585,90	fr. 24,880,87	fr. 14,705,03
Godshuis	» 35,046,31	» 31,282,23	» 3,764,08
Begijnhof	» 22,022,85	» 16,883,57	» 5,139,29

Betwistbare zaken.

Eindelijk deed het Beroepshof te Brussel uitspraak in de zaak der onteigening van grond door het Trambestuur, voor de lijn Turnhout—Merxplas—Hoogstracten.

De Godshuizen ontvingen in meerdere schadevergoeding fr. 2702,43 op de sommen door de Rechtbank van Turnhout toegekend.

Begijnhof. — Fondatie en Infirmierij.

In 1903 had men in de Fondatie 3 begijnen opgenomen, terwijl in de stichting der infirmerij 10 oude of gebrekkige zusters werden onderhouden.

Eene merkelijke verbetering van het Hof is teweeg gebracht door het uitbreiden van het gasnet, aanleg van riolen, waterleiding en kasseiweg, versiering van het inwendige der kerk en gansche vernieuwing haars voorgevels.

St. Elisabeth's Gasthuis.

Thans zijn er 21 zusters-ziekenvérpleegsters gebezigd. Voor 1904 is de onderhoudsdag bepaald op 1,73 fr.

Ter verpleging werden geboekt :

lastens Turnhout (stad)	192 personen
» andere gemeenten	10 »
» den Staat	1 »
voor hunne penningen	49 personen

Samen 252 personen

Den 27 October 1903 werd de heekkundige zaal door het geneeskundig korps plechtig ingehuldigd, in bijzijn der burgerlijke overheden, waarbij thans nog eene volledige doelmatige waterinrichting is gevoegd.

Reeds menige patiënten ondergingen er heekkundige

bewerkingen, en wij voorzien dat deze inrichting eene bron van inkomsten zal worden voor het gesticht; arme lijders worden er kosteloos behandeld.

Voor 1904, evenmin als in 1903, is er voor den dienst van het Gasthuis geene toelaag aan de stad gevraagd.

St. Petrus Godshuis.

Het gemiddeld getal bestedingen, gehuwden inbegrepen, bleef bepaald op 110, waarvoor 10 zusters werden gebezigd.

De stad betaalde hiervoor eene som van fr. 8176,06.

Zinneloozen, blinden en doofstommen zonder verandering.

Bedelaarswerkhuisen.

In de Landbouwcolonie van Weldadigheid te Merxplas zijn er in 1903 gemiddeld 28 personen lastens de stad geplaatst.

Tot hunnen onderhoud bedroeg ons aandeel 1966,61 franks.

Te Wortel bevonden er zich gemiddeld 10 werkeloozen en 1 te Brugge.

Hun onderhoud veroorzaakte eene uitgaaf van 1185,39 fr.

Weldadigheidsscholen.

Het gemiddeld getal der onderhouden personen in de gestichten te Ruyssede, Reckheim en Moll bleef op 9 behouden.

Tot hunnen onderhoud werd er 1513,24 fr. betaald.

TITEL V
E E R E D I E N S T.

Geestelijkheid.

Zonder verandering.

Kerkfabrieken:

Zij zijn dezelfde gebleven.

Rekeningen — 1903.

a. ST-PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr. 16472,24
Uitgaven	» 18006,82
	<u>Malislot fr. 1534,58</u>

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr. 716,14
Uitgaven	» 688,21
	<u>Overschot fr. 27,93</u>

c. H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr. 3397,50
Uitgaven	» 3380,65
	<u>Overschot fr. 16,85</u>

Begrootingen — 1904.

a. ST-PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr. 16783,51
Uitgaven	» 16772,24
	<u>Overschot fr. 11,27</u>

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr. 705,24
Uitgaven	» 676,40
	<u>Overschot fr. 28,80</u>

c. H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr. 3448,42
Uitgaven	» 3445,00
	<u>Overschot fr. 3,42</u>

Roerende en onroerende goederen.

Het verouderd kerkmuurken met pilaren en hekkens, ter Groote Markt, is door de zorgen van het stedelijk Bestuur geslecht, evenals het gebouw « Het Steentje », hetwelk zich ten Zuidwesten der hoofdkerk van St-Pieter bevond en ons schoon marktplein ontsierde.

Tot dezen verkoop werd het kerkfabriek van St-Pieter gemachtigd bij Koninklijk Besluit van 12 September 1904.

Op zelfde plaatsen is op stadskosten eene monumentale ringgrillie daargesteld, met twee waterkommen, tot fonteynen ingericht, terwijl op het oud parochiaal kerkhof eene regelmatige beplanting of soort van « square » zal worden aangelegd.

De werken der in opbouw zijnde parochiekerk van het H. Hart, door een heerlijk zomergetijde begunstigd, zijn verre gevorderd.

Reeds heeft de Stad hare tegemoetkoming van

100,000 franks, ten volle uitbetaald, naarmate vordering der werken.

Het Kerkfabriek van het H. Hart werd bij besluit der Bestendige Deputatie, dd° 27 Mei 1904, gemachtigd tot het aangaan eener leening van 120.000 franks, bij wijze van loten van 100 franks, aan 3 o/o, uit te keeren aan pari op eenen termijn maximum van 35 jaren, bij middel van jaarlijksche trekkingen.

Deze leening zoude dienen, eensdeels tot vervroegd aanschaffen der gedeeltelijke tusschenkomst van het Kerkfabriek in den opbouw der nieuwe kerk; anderdeels tot vervroegde uitbetaling der beloofde toelagen van Staat en Provincie, dewelke slechts bij jaarkorting van vier en tien jaren zijn toegekend.

Giften en legaten.

Geene.

Kapitalen.

Om uit onverdeeldheid te geraken nopens bezit van goederen en fondsen bij St-Pieterskerkfabriek, heeft ditzelve aan de parochie van het H. Hart eene som voorbeschikt van 5000 franks, welke in minnelijke overeenkomst is aangenomen.

Deze overeenkomst is aldus door de Bestendige Deputatie des Provincieraads goedgekeurd den 11 Maart 1904.

TITEL VI

OPENBAAR ONDERWIJS

Collegie van Humaniteiten.

Gedurende het schooljaar 1903-1904, telde St-Josefs-collegie 473 leerlingen, waarvan 348 in de humaniora, en 125 in de voorbereidende klassen.

Zij werden onderverdeeld in 280 inwoners (pensionnaires); 74 apostolieken en 119 dagscholieren (externes).

De lokalen van het Collegie werden dit jaar vergroot door een nieuw gebouw, langs den kant der Herenthalssche straat.

Staats middelbare school.

Het besturend Bureel telt thans negen leden door bijvoeging van de twee nieuwe Schepenen, de heeren Fr. Dufour en H. Van Genechten.

De heer Graaf Ed. Glénisson, lid van het Bureel in den Gemeenteraad, is onlangs overleden.

De toestand onzer middelbare school blijft zeer voorspoedig.

Gedurende het afgelopen jaar zijn 221 leerlingen ingeschreven, waarvan 55 voor de drie middelbare klassen en 166 voor de lagere afdeeling.

Om rede van ouderdom nam de heer Karel Hof, die gedurende zeven en dertig jaren hier werkzaam was, zijn ontslag van onderwijzer en teekenleeraar.

Te dier gelegenheid werd te zijner eer, door de oud-leerlingen, eene sympathieke betooging ingericht.

In deszelfs vervanging als onderwijzer is de heer P. A. Steendam, agregaat leeraar, genoemd.

Hij vervulde hetzelfde ambt aan de middelbare school van Ronsse.

De heer L. Bex kreeg ook, om reden van ouderdom, zijn ontslag van muziekmeester.

In de algemeene prijskampen over 1904, behaalde de school eervolle onderscheidingen.

Zoo verkreeg de leerling Van der Veken Frans, voor de reeks A, in het letterkundig gedeelte, den 9^{en} prijs met 68 punten; de heer Devel Marcel, de 7^e accessit met 60 punten; de heer Breyne Camille, eene eerste eervolle melding met 59 punten; de heer Verschoren Emiel eene benoeming met 50 punten.

In de reeks C behaalde de leerling Bruers Hendrik eene benoeming met 63 punten, terwijl deze ook, voor het wetenschappelijk gedeelte eene benoeming verkreeg met 50 punten.

Gemeentelijk lager onderwijs.

Het personeel is hetzelfde gebleven.

In stads jongensschool, waar twee onderwijzers werkzaam zijn, werden de lessen door 164 kinderen gevolgd.

In de lagere meisjesschool, tellende 4 klassen, zijn 217 leerlingen opgenomen.

De bewaarafdeeling in twee klassen ingedeeld, had 144 kinderen

Onderstand voor het lager onderwijs.

Wij ontvingen voor den dienst van het lager onderwijs over 1903, van den Staat 25.245 franks; van de Provincie 3.428 franks.

Het hulpgeld van den Staat voor het bewaaronderwijs bedroeg 2.575 franks.

Aangenomen lager onderwijs.

Wij ontleenen aan de gemeenterekening over 1903 de volgende cijfers, nopens de uitgaven voor dezen dienst:

Lagere jongensschool	fr. 29.075,00
» meisjesschool	14.820,00
» gemengde school te Severdonck	2 831.53
» meisjesschool der parochie van het H. Hart	3.330,00

Wij betaalden eene toelaag van 3340 fr. aan de aangenomene bewaarschool, en eene tweede van 625 fr. aan deze der parochie van het H. Hart.

Volgens de ons toegekome inlichtingen nopens personeel en bevolking, tot opmaken der schoolbegroting, was de toestand der aangenomen scholen in 1903-1904, als volgt:

Aangenomene jongensschool : 15 klassen; 1028 leerlingen.

Aangenomene meisjesschool : 8 klassen ; 593 leerlingen.

Aangenomen gemengde school te Severdonck : 2 klassen ; 97 leerlingen.

Aangenomen school der parochie van het H. Hart : 4 klassen ; 204 leerlingen.

Aangenomen bewaarschool : 5 klassen ; 210 jongens en 180 meisjes.

Aangenomen bewaarschool in de parochie van het H. Hart : 144 leerlingen voor 2 klassen.

Deze laatste heeft tot heden hare tweede klas nog niet zien aannemen.

In den bijzonderen wedstrijd voor Godsdienst tusschen de lagere scholen van het Aartsbisdom, werden de 29 deelnemers allen bekroond. Veertien leerlingen bekwamen een eerediploma met ten minste 90 op 100 punten ; twaalf een diploma met ten minste 80 punten en drij eene eervolle melding.

Met genoegen stippen wij aan dat de leerlingen onzer aangenomen jongensschool in dezen prijskamp de 1^e, 2^e, 3^e en 5^e plaats bekwamen tusschen de 1306 mededingers der provincie Antwerpen, en de 2^e, 3^e, 4^e en 6^e plaatsen tusschen de 2577 mededingers van geheel het Aartsbisdom.

De klas van huishoudkunde, bestuurd door Mevrouw Ph. Moerman, bijgestaan door Jufvrouw Jul. Kennes, telde 24 leerlingen, allen deelmakende van de hoogste afdeeling der lagere school. Zij volgden regelmatig de theoretische en praktische lessen.

Bijzondere kostschool.

Gedurende het voorgaande schooljaar telde het pensionnaat van het H. Graf 45 kostgangsters ; het externaat had 286 inschrijvingen, terwijl ook nog de kant-school 208 werkmeisjes opnam.

Bijzonder middelbaar onderwijs.

Gedurende het schooljaar 1903-1904 is het St-Victor's gesticht bijgewoond door 387 leerlingen, waarvan 181 internen en 206 externen.

In de voorbereidende afdeeling werden 305 kinderen opgenomen en in de middelbare klassen 59.

De vakschool gaf toegang aan 21 andere leerlingen.

Nijverheid, ambacht- en normaalscholen.

Het getal leerlingen der voorbereidende afdeeling, in drij klassen verdeeld, bedroeg gedurende het afgelopen schooljaar 73.

95 leerlingen volgden de leergangen der nijverheidsschool.

In de voorbereidende afdeeling worden de lessen gegeven door drij professors, en in de nijverheidsschool door zes.

TITEL VII

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool.

Het personeel bleef bestaan uit vijf professors, verdeeld in vijf klassen.

Het programma van onderwijs bevatte drie en dertig verschillende leergangen.

De lessen werden gevolgd door 112 scholieren, 75 timmerlieden, 13 beeldhouwers, 11 smeden, 9 meubelmakers, 8 schilders, 6 wagenmakers, 6 metsers en 16 behorende aan andere vakken.

Bij voortdoring mag men zich in een deugdelijk onderricht in dit nuttig gesticht verheugen.

Evenals vorige jaren schonk het Staatsbestuur nogmaals vijf eeremetalen.

Muziekschool.

Het getal ingeschreven leerlingen voor het schooljaar 1903-1904 beliep 208, verdeeld in 105 jongens en 103 meisjes.

De verschillende leergangen werden in 't algemeen regelmatig gevolgd. Zoo telden de lessen voor piano 23 meisjes en 3 jongens; de vioolklas had 11 leerlingen; voor klarinet 7; 2 voor fluit; 2 voor trombone;

2 voor cornet; voor hobo, basson, hoorn, basviool en vioolcel was voor ieder één leerling.

De klas voor viool door den heer Benoit, telde 4 leerlingen.

De cursus van samenzang werd gevolgd door een tachtigtal leerlingen; de symphonische afdeeling telde twintig uitvoerders.

Het onderzoek door den heer Inspecteur Tinel was alleszins bevredigend, en verstrekke tot eer der vijf leeraars.

Letterkundige genootschappen.

Evenals vorig jaar gaf het Kunstverbond eene tentoonstelling van Schoone Kunsten en Nijverheden met geldelijke toelaag der Stad.

Nopens den oudheidkundigen kring « Taxandria » kunnen wij het volgende melden:

Ten gevolge van verscheidene opdelvingen van lijkurnen in onze streken hebben eenige jonge oudheidkundigen in onze stad een genootschap gesticht onder den naam van « Geschied- en Oudheidkundige kring der Kempen « Taxandria ».

Het doel is bij middel van tijdschriften en vergaderingen 1° doen kennen al hetgeen er ooit in de Kempen is voorgevallen; 2° bijdragen tot de opzoekingen en verzorging van de handvesten der Kempen; 3° de oude gedenkenissen en kunststukken der Kempen opsporen en in een Museum vergaderen te Turnhout; 4° de geschied- en oudheidkundige studiën bevoor-

deelen en daarvoor eene bibliotheek van geschiedkundige werken naast het museum inrichten.

Deze instelling vond oogenblikkelijk bijval bij het geleerd publiek van het arrondissement, zoodanig dat de jonge maatschappij reeds 150 leden telt waaronder 25 beschermleden, allen personaliteiten van stad en arrondissement.

De plechtige openingszitting werd gehouden op Dinsdag 23 Juni 1903, ten stadhuize van Turnhout. Van dan af houdt de maatschappij hare driemaandelijksche vergaderingen en zendt zij haar tijdschrift zooals hare standregelen het haar voorschrijven.

Muziekgezelschappen.

Onze verslagen over 1901 en 1902 bevatteden deswegens nadere bijzonderheden.

Allen hebben met de meeste bereidwilligheid deel genomen aan onze verschillende openbare stadsfeesten, waarvoor zij dan ook met toelagen werden begunstigd.

TITEL VIII

GEZONDHEIDSDIENST

Openbare gezondheid.

De bijzondere gunstige toestand van verleden jaar heeft onafgebroken tot heden voortgeduurd.

Wel is waar werden nog al eenige sterfgevallen aan buikloop, vooral onder de kinderen, waargenomen in

het begin des Zomers, doch kon er geen sprake zijn van besmetting.

Koepokinenting.

Voor het jaar 1904 is deze dienst opgedragen aan den heer J. Rommens, geneesheer ter stede.

Onder zijn geleide werden de reglementaire zittingen gehouden.

Wij hebben bestatigd dat deze min dan vorige jaren werden gevolgd.

Reinigheidsdienst.

Hierin is tot heden geene verandering gebracht.

Begravenissen.

Zonder verandering.

Rampen en ongelukken.

Op 11 Juli laatst is ons pompierkorps een smartelijk ongeluk overkomen.

Twee der moedigste leden, in de kracht des levens, de heeren Jan Melis en Walter Schellekens, vielen bij reddingsoefeningen van eene hoogte van 8 meters ten gronde. De eerste was op den slag dood, terwijl de andere drie uren later den geest gaf. Heel de stad nam deel in dit smartelijk verlies. Een komiteit werd onmiddellijk gevormd tot inzameling van gelden voor de beproefde weduwen en weezen, welke op eenige dagen meer dan 9000 franken heeft opgebracht.

Het gemeentebestuur heeft die twee slachtoffers van zelfopoffering op stadskosten doen begraven.

Pompierskorps.

Ons korps Vrijwillige Pompiers vierde dit jaar zijn vijf en twintig jarig bestaan en twee zijner leden inrichters : de heeren Melis Henri en Aelbrechts Jan.

De Koninklijke Federatie van Brandweerkorpsen van België hield te dier gelegenheid haar jaarlijksch Congres in onze stad op 30 en 31 Juli.

De Stad stemde een krediet van 2000 fr. als toelaag, tot bestrijding van de kosten der feesten, en de Provincieraad van Antwerpen kende een hulpgeld toe van 1000 franken, voor de feestelijkheden en de tentoonstelling van blusch- en reddingstoestellen welke gehouden werd in de gemeentemeisjesschool alhier.

Ruim 60 korpsen, waaronder 7 muziekkorpsen, uit alle gewesten des lands, met ongeveer 2000 manschappen, hebben die feesten bijgewoond, benevens afgevaardigden der Federatie uit het Noorden van Frankrijk, van Valenciennes en van Armentières. Nederland was ook vertegenwoordigd door brandweermannen van Oudenbosch.

De feesten liepen allen goed van stapel en de geestdrift der bevolking en der deelnemers was algemeen.

De uit te loten premiën tusschen de verschillende korpsen beliepen tot fr. 1425.

Tot aanschaffen van nieuw bluschmaterieel is eene toelaag van 1000 fr. verleend op de kredieten van 1903, geopend bij het Ministerie van Binnenlandsche zaken.

TITEL IX

JUSTITIE, OPENBARE VEILIGHEID, GEVANGENIS.

Politie.

Op 29 Mei 1904 overleed alhier, na eené kortstondige ziekte de heer J. R. Senden, commissaris van politie.

Tot deszelfs vervanging is bij koninklijk besluit van 23 September 1904 benoemd, de heer De Bisschop Alph., adjunct commissaris ter stede.

De jaarwedde voor den nieuwen titularis is bepaald op 2100 franken en 300 franken voor schadeloosstelling van huishuur.

Na menigvuldige besprekingen en overweging der toestanden is het de Raad eens geworden aanzienlijke verbeteringen toe te brengen aan het korps der gemeentelijke politie.

Diensvolgens werd er op 15 Meert overgegaan tot de benoeming van eenen adjunct politie-commissaris-officier der gerechterlijke politie.

Tot dit ambt, waaraan eene jaarwedde is verbonden van 1700 franken, werd de heer Alph. De Bisschop genoemd, die tot dan toe wachtmeester was der gendarmerie in standplaats Turnhout.

In dezelfde zitting werden vier nieuwe politieagen-

ten benoemd, waarvan drij nieuwe plaatsen en een bij ontslag. De heeren Andries Alf., Van de Wouwer Theod., Van Haeren H. en Proost Fr. werden ten voorloopigen titel benoemd met ingaande jaarwedde van 800 franks.

Het politiekorps telt dus heden één commissaris; één adjunct-commissaris; één inspecteur en vijftien agenten.

Misdaden, overtredingen, aanhoudingen.

Van 1 September 1903 tot 1 September 1904 zijn er 602 processen-verbaal gemaakt, verdeeld in 429 voor boetstraffelijke feiten, en 173 van bestuurlijken aard, te weten:

Aanslag tegen de cerbaarheid	5
Eerrooverij	2
Misbruik van vertrouwen	2
Aftruggelarij	2
Dieverij van hout en strooisel	11
Dieverij van verschillende voorwerpen en hofvruchten	25
Vernieling van veldvruchten	3
Vernieling van afsluiting	36
Desertie	0
Huisdieverij met of zonder braak	30
Doodsbedreigingen	2
Aanrandingen	2
Mishandelingen, beledigingen en smaadwoorden	82
Opstand, bedreigingen en smaad aan de politie	25
Ongemuilbande honden	14
Naaktzwemmen	0
Dronkenschap	95
Herbergen	2
Straatschennis en ruststoornis	36

Mede te dragen 374

Andere overtredingen aan Gemeente en Provinciale reglementen	47	Medege dragen 374
Bedelarij en landlooperij	7	
Banbreuk	1	
		Totaal 429
Huiszoekingen	10	
Onderzoek en opzoekingen	76	
Bevel van aanhouding	45	
Ongelukken	8	
Brandrampen	9	
Zelfmoord	0	
Moord	0	
Drenkelingen	0	
Moed en zelfopoffering	1	
Zinneloosheid	2	
Commodos en incommodos	22	
		Totaal 173

Gevangenis.

Bevolking op 31 december 1902	46
Ingekomen in 1903	996
Uitgegaan in 1903	990
Bevolking op 31 december 1903	52
Opsluitingsdagen	18.298
Er waren geene zieken ter infirmerij	—
Sterfgevallen	—
Gevallen van krankzinnigheid	1

De opening der nieuwe celgevangenis heeft plaats gehad op 15 Juni 1904.

Dit gevang bevat:

144 gewone cellen voor mannen.

3 « pistole » cellen voor mannen.
9 ziekcencellen id.
15 gewone cellen voor vrouwen.
1 ziekcencel id.

Het personeel bestaat uit :

1 bestuurder,	M. De Ridder.
1 klerk van 1 ^e klas,	M. Thirionet.
1 2 ^e klerk-rekenplichtige,	M. Cool.
1 klerk van 3 ^e klas,	M. Schotte.
1 onderwijzer,	M. Van Hoof.
1 almoezenier,	E. H. Verschueren.
1 geneesheer,	M. Vermeirsch.
1 hoofd-bewaker ; 12 bewakers ; en geestelijke be- waaksters.	

Het toezicht van het vrouwenkwartier is voorlo-
pig aan twee wereldlijke bewaaksters toevertrouwd.

Paspoorten.

In het dienstjaar 1903-1904 zijn op het Bureau der
bevolking acht bewijzen van eenzelvigheid gevraagd.

De paspoorten voor personen die verre reizen on-
dernemen, worden voortaan door bemiddeling der
provinciale Overheid door den Dienst der Openbare
Veiligheid afgeleverd.

Werkmansboekjes.

Voor minderjarigen zijn 311 werkboekjes gevraagd,
terwijl nog 22 livretten aan meerderjarige arbeiders
werden overhandigd.

Aanplakkingen, openbare roepers.

Zonder verandering.

Loterijen.

Geene.

TITEL X

MILITIE.

In 1904 bevatte het inschrijvingsregister 228 namen.
Er werd 1 afschrabbing verleend op reklaam
als nederlander, terwijl 5 vrijwilligers van beroep in
rekening kwamen.

Het te leveren getal manschappen bedroeg 46 voor
onze stad.

Militieraad.

Buiten de vermelde 228 lotelingen verschenen nog
42 uitgestelden van vorige jaren met 3 ontslagenen
voor den militieraad.

Van de vrijgestelden van vorige jaren is een militiaan
geschikt bevonden tot den dienst ; aldus bleven er
door de loopende klas 45 te leveren.

De toestand der geschiktheid voor den dienst van
de militianen van 1904 was minder goed dan vorige
jaren.

Het laagste nummer 43 zijnde, was het hoogste dienstplichtig, 130, terwijl het hoogste nummer der klas 264 was.

11 vrijstellingen werden verleend voor dienst eens broeders, 1 voor onderstand van moeder-weduwe, 4 voor eenig kind onbemiddeld.

5 militanen werden vervangen door het Departement van oorlog.

VERDEELING VAN HET CONTINGENT.

De ingelijfde manschappen werden aangeduid tot volgende korpsen :

1 ^e Linieregiment	1
2 ^e »	1
3 ^e »	2
4 ^e »	2
5 ^e »	3
6 ^e »	6
7 ^e »	4
9 ^e »	4
10 ^e »	1
11 ^e »	2
1 ^e Jagers te voet	2
3 ^e »	2
1 ^e Jagers te paard	1
2 ^e Gidsen »	1
Vestingsartillerie	4
Grenadiers	1
Carabiniers	4
Vervangen door het departement van oorlog	5
Samen	46

Geleerdheid der lotelingen

Volgens de verklaring der lotelingen, tijdens de inschrijving gedaan, wordt de graad hunner geleerdheid vastgesteld als volgt :

Lezen, schrijven en rekenen	203
Ongeleerden	22
Lezen alleen	1
Lezen en schrijven	2
	—
	228

Sinds eenige jaren groeit de staat van geleerdheid merklijk aan. Het coëfficient bedraagt thans 89. %.

Burgerwacht.

Zonder verandering.

TITEL XI

OPENBARE BELASTINGEN. — JAAR 1904.

Personeel en kadaster.

De heer Dupont, Cam. Fr. heeft als controleur der belastingen den heer J. P. Loix opgevolgd.

De heer Al. Lenaerts, naar Hoogstraeten verplaatst, is hier als Landmeter van het kadaster vervangen door den heer Oct. P. Van Damme.

Rechtstreeksche belastingen.

GRONDBELASTING.

Er waren 1173 artikelen.

Zij bracht op :

In principaal voor den Staat	fr. 45885.85
In opcentiemen voor de provincie 11	» 5017.43
» » » gemeente 62	» 28449 16

Algemeen totaal fr. 79382 44

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg fr. 655517.42.

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 1255 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr. 35718.41
Opcentiemen voor den Staat 15	» 5355.76
» » » » 20 op het principaal der huurwaarde	» 2036.82
Opcentiemen voor de provincie 16	» 5714 81
» » » Gemeente 62	» 22144.91
Boeten, opnemingen en schattingen	» 35.58

Algemeen totaal fr. 71006.29

ONTLEDING.

Huurwaarde fr. 203682.00
Deuren en vensters : 1715 aan 1 frank. 11125.5 » 1.10 frank.
Mobilair : fr. 460077

Dienstboden : 87 aan 8 frank.

154 » 10 »
76 » 20 »
45 » 25 »
2 » 30 »
13 » 10 » met livrei.

Paarden : 4 aan 10 frank.

44 » 20 »
13 » 50 »
4 » 60 »
1 » 100 »

PATENTEN.

Er waren 1139 patentplichtigen.

Hoofdsom van den Staat	fr. 15416.33
Opcentiemen voor den Staat 20	» 3084.59
» » de Provincie 4	» 616.76
» » » Gemeente 39	» 6013.46

Algemeen totaal fr. 25131.14

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvanger honderd twintig aangiften gedaan door slijters, tappers of herbergiers, die een debiet openden mits betaling van 100 frank vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke dranken.

254 herbergiers werden aangeslagen à rato van 19,50 fr., 6 slijters aan 26 fr., 't is te zeggen die ook in 't klein verkoopen en 1 aan 39 fr.

Het bedrag van den rol is fr. 5148. —

Tabak en sigaren.

Er zijn 108 debieten aan 6 frank en 19 aan 24 fr., waarvan het gezamenlijk bedrag tot 1104 fr. behoort.

Honden.

364 aan 2 fr.; 204 gewone aan 6 fr., 36 honden aan 20 fr.

De rol bedroeg fr. 2707 in totaal.

Trapwielen.

In den 1^e semester zijn er 576 aangegeven aan 10 fr. Buitendien zijn er voor onze stad 28 motocycles aangegeven aan 20 franks en een automobiel aan 75 fr.

De belasting op de machienen (beweegkrachten) aan 2 fr. de paardenkracht geeft 955,2 paardenkrachten met eene opbrengst van 1910 fr.

De prachtpaarden, ten getalle van 18, aan 20 fr. brachten 360 franks op.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — 1904.

18 % op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen,	
lusthuizen en nijverheidsgebouwen (1462 artikelen)	fr. 63610.20
Op paarden 325 en 5 ossen.	» 4716.—
Op rijtuigen 89	» 3505.—
Op voorgevels (650 eigenaars)	» 27811.—
Op stoompaarden (verdeeld in 16 artikelen)	» 2443.50
Op balkons 44	» 1044.—

Het kohier voor onderhoud en verbeteren der buurtwegen in 1904 bedraagt fr. 3722,12. Er waren 1513 artikelen.

TITEL XII

OPENBARE WERKEN.

Personeel.

Tot machinist bij het pompstation der waterleiding is op 27 April laatst de heer H. Van den Broeck genoemd geworden.

Tot stoker in zelfde werkhuis werd de genaamde Sol Corn. Aug. door het Collegie op 9 Juli 1904 aangesteld.

Eerlang zal er dienen worden overgegaan tot de aanstelling van eenen bestuurder voor dezen belangrijke gemeentedienst.

Groote wegen en straten.

Bij aanleg van stoepen in alle de stadsstraten, hebben wij ons gewend tot den heer Minister van Financiën en Openbare Werken, ten einde eene toelaag te bekomen, die dan ook werd verkregen ten bedrage van 21.000 franks, te verwerken tot verbetering der Groote Wegenis in den doortrek der stad.

Tot dit einde zijn al de Staatsbanen nabij het Marktplaatsplein in langwerpige blokken hergekasseid, benevens dat, door uitvoering van het algemeen plan der stoepen, alle de straten werden heropgenomen en onder regelmatig profiel gebracht.

Openbare verlichting. — Gaz.

Eindelijk zijn wij er in gelukt, na menigvuldige onderhandelingen en onderzoeken, te geraken tot verbetering van het algemeen gasnet, bij wijze van Auerbranders en vernieuwde lantaarnen met reflectors.

Het oorspronkelijk kontrakt is met wederzijdsche overeenkomst veranderd in der voege als volgt :

Artikel 1. Het artikel 27 van het kontrakt van 8 November 1881 en het 1e van § 2 van artikel 2 der bijvoegelijke overeenkomst van 17 December 1898, zijn vernietigd en vervangen door de volgende bepalingen:

De bek voor de openbare verlichting aangenomen, is de gloeibek, système Auër, geregeld op het uurverbruik van 110 liters, en met dit verbruik eene lichtsterkte gevende van 's minstens vier carcellampen.

De kousjes zullen van eerste hoedanigheid zijn en deze die, onder het oogpunt van lichtsterkte, onvoldoende zouden zijn, zullen ten allen tijde op eersten eisch der stad moeten worden vervangen.

Het vervangen door den gloeibek van den papillonbek, 150 liters gaz per uur verslindende, thans in gebruik te Turnhout, en het verwerken der lantaarns hierdoor veroorzaakt, zijn in 't geheel lastens de Maatschappij evenals het vernieuwen der kousjes.

De prijs der openbare verlichting blijft gesteld aan 0,015 fr., maar de stad zal aan de vergunninghoudende Maatschappij eene som betalen van drie franks vijf-

tig centiemen per lantaarn en per jaar, ten titel van aandeel in de bijkomende onderhoudskosten.

Het Gemeentebestuur zal ten allen tijde het minst gegarandeerd verbruik kunnen doen nagaan op zulke bekken die het zal aanduiden, door eenen zijner beambten en in het bijzijn van den Bestuurder der Gazfabriek.

Art. 2. Alle bepalingen en voorwaarden van het kontrakt der vergunning van 8 November 1881 en van de bijkomende overeenkomst van 17 December 1898, niet vernietigd of veranderd door de huidige besprekken, blijven van kracht.

Deze bijvoeging is door den Gemeenteraad aangenomen in Raadzitting van 31 Mei 1904 en door de Bestendige Deputatie goedgekeurd, den 26 Augustus 1904.

Wij hebben niet gewacht tot de noodige werken onmiddellijk te doen overgaan, en reeds voor einde der maand Juni was deze verbetering der openbare verlichting tot een goed einde gebracht.

De jaarlijksche vermeerdering van uitgaaf, hieruit voortvloeiende, zal voor de stadskas 850 franks bedragen.

Bovendien dient het krediet voor den gewonen dienst met eene ronde som van 1100 franks vermeerderd te worden bij uitbreiding van het gaznet, door het plaatsen van 22 nieuwe lantaarnen, allen van het nieuw stelsel, in de Oude Vaartstraat, den steenweg op Gierle, de Patriottenstraat, de Kruishuisstraat, de Eige-

naars- en Apostoliekenstraten en op het einde der Otterstraat.

Het gaznet begrijpt thans 235 lantaarnen.

In 1903 vergde het openbaar verbruik de volgende uitgaven :

Maanden	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwacht in kub. m.	Onkosten in franks
Januari	74749.50	1121.25	260	39.00
Februari	59749.	896.24	189	28.35
Maart	51855.	777.83	173	25.95
April	41348.	620.22	136	20.40
Mei	33623.50	504.36	115	17.25
Juni	24420.	366.30	112	16.80
Juli	26614.50	399.22	120	18.00
Augustus	41112.50	616.69	138	20.70
September	49861.	747.92	128	19.20
October	64419.30	966.29	200	30.00
November	72334.20	1085.02	210	31.50
December	82284.20	1234.26	247	37.05
Totalen	622372.30	9335.60	2028	304.20

Buitendien werd in 1903 voor de buitenverlichting met 19 petroollantaarns nog 1917.33 franks uitgegeven.

Markten.

Zonder verandering.

De taks op staangelden ter markt, in beheer gegeven in 1903, heeft, na aftrek der onkosten voor ontvangst, eene zuivere opbrengst gegeven van 2459,50 fr.

Dit cijfer bleef dus ongeveer 540 franks beneden de geraamde som der begrooting.

Vleeschhal.

Voor het jaar 1904 zijn de banken in de vleeschhal niet verpacht geworden, doordien er door belanghebbers in dezen zin verzoek werd gedaan.

Zij hebben, evenals alle andere kooplieden, hunne waren op de Zaturdagsche markt in de opene lucht uitgestald.

Keurmeestersdienst.

In het personeel kwam geene verandering.

Bij koninklijk besluit van 31 December 1903, is de stad Turnhout gemachtigd tot 31 December 1908 het reglement-tarief der keurrechten op het slachtvleesch, te behouden.

Gedurende het jaar 1903 zijn in onze stad ter slachting aangegeven : 274 ossen, 801 koeien, 294 vaarzen, 957 kalveren, 1060 zwijnen, 14 jonge kalveren en geiten, 283 schapen en 136 paarden.

De keurtaksen, hiervoor ingebeurd, bedroegen 2806.55 fr.

Na slachting zijn 22 runderen geheel en al onbruikbaar erkend, uit hoofde van pokziekte; 1 door kalverkoorts en 10 uit andere ziekten.

Het middengewicht der geslachte dieren bedroeg 70 kilos voor deze van min dan zes maanden, en 190 kilos voor de oudere beesten.

In den ontsmettingsoven zijn 89 stuks vee behandeld, met een gezamenlijk gewicht van 15122 kilos.

De ontsmettingskosten bedragen 9 franks voor ieder geval.

De prijzen bleven bepaald op

- 0.50 fr. per kilogram, voor het vleesch ;
- 0.04 " " " beenderen ;
- 0.30 " per liter vleeschsap.

Gemeentekerkhof.

De heropbouw der ingevallen omsluitingsmuur aan het erf van het gemeentekerkhof, werd toegewezen voor 3370 franken, aan den heer P. Brosius, aannemer ter stede.

Met den afval en uitschot van kasseien hebben wij de binnenpaden merklijk verbeterd.

Nogmaals zijn eenige eeuwigdurende vergunningen toegestaan.

Openbare plaatsen en straten.

Dank het allergunstigste jaargetijde, zijn de werken der stoepen en bestratingen, aangenomen door den heer V. Dumon, en weswegens wij in vorig verslag omstandiger gewaagden, met verbaasende bedrijvigheid gevorderd.

Onze stad heeft daarbij een gansch nieuw uitzicht gekregen, doch vooral het Marktplaats met zijne nieuwe omheining en slechten van het « Steentje », wekt terecht eenieders bewondering.

Binnen de grillie hebben wij twee waterkommen met springfonteynen aangelegd, die door den dienst der waterleiding worden gevoed.

De werken der waterleiding door de « Compagnie des Vennes » aangelegd, zijn ten behoorlijken tijde in voorloopige ontvangst genomen.

Eens de machienen in werking gesteld, is het mogelijk geweest op 19 Juni laatst, tijdens het Prinselijk bezoek, voorloopig de waterleiding plechtig te huldigen.

Sedert eenigen tijd werkt men geregeld in het pomphuis, zoodanig dat in de openbare pompen en bij de reeds aangeslotene particulieren, regelmatig gezuiverd water is verschaft gedurende het bij uitzondering drooge jaargetijde.

Onlangs heeft ook de ontvangst plaats gehad der filters die men heeft moeten daarstellen tot zuivering der waters, dewelke al te veel ijzerstof inhielden.

Eerstdaags zal ook de voorloopige ontvangst geschieden der machienen, zoodanig dat de waterleiding binnen kort regelmatig in werking zal treden.

Tot 20 September zijn er 164 bijzondere aansluitingen gevraagd.

Anders is het gelegen met de voltooiing van het rioolnet, waarvan menige bijkomende werken in betwisting blijven, terwijl aan het uitspreidingsveld de toestand dezelfde blijft.

In sommige straten is, bij aanleg der stoepen, de noodzakelijkheid ontstaan, eenige lijnrichtingen te verwezenlijken, mits matige schadeloosstelling.

De aanleg eener verbindingsstraat tusschen den Antwerpschen steenweg en de kom der vaart is in onderzoek gebleven.

De onderhandelingen met bijzonderen aangeknoopt, laten ons toe eene gunstige uitkomst te verhoplen.

Een koninklijk besluit van 28 December 1903, heeft de beraming des Gemeenteraads goedgekeurd, het plan aannemende tot openen eener straat nabij de kerk van het H. Hart, en machtigt de stad, de daartoe noodige gronden aan te koopen, 't zij in der minne, 't zij bij wijze van onteigening, ingevolge de wetten ter zake.

In Raadzitting van 23 December 1903, kwam de Raad tot besluit, minnelijk akkoord aan te gaan met den eigenaar van den grond der St-Josefsplein, nopens dewelke, wegens zichtbare en onzichtbare erfdiensbaarheden, geschillen waren gerezen tusschen de Stad en belanghebbenden eigenaar.

De voorwaarden, aan dewelke de Stad verklaarde af te zien van hare rechtmatige eischen, werden door den eigenaar aangenomen, nochtans, dat de uitvoering tot heden hangende is gebleven.

Rivieren en waterloopen.

Benevens de buitengewone kruidruiming, in het voorjaar bevolen, heeft de algemeene ruiming ten geschikten tijde plaats gehad.

Bij uitvoering der verbreedings- en verdiepingswerken aan het kanaal, heeft de heer F. Masson, aanne-mer dier, verzandingen veroorzaakt in de waterloopen « Veldekensloop » en « Galgebeek ».

Bij weigering van den overtreder, deze waterloopen te zuiveren, hebben wij ons verplicht gezien de noodige ruimingswerken ten zijnen laste ambtshalve te ondernemen.

Gemeentegebouwen.

Wij verwijzen deswegens naar het artikel « Gemeentegoederen », onder titel II.

Wij hebben ook doen overgaan tot de herschildering van het stadhuis en der overdekte boterhal.

Bijzondere bouwingen.

Sedert 1 September 1903 zijn er 33 vragen ingezonden tot opbouwen of veranderen langsheen de groote wegenis, en 47 in de kleinere stadsstraten.

Dank zij de nieuwe verordening op het stuk der rioolaansluitingen, zijn er van 25 November 1903 tot 20 September 1904 niet minder dan 327 vragen tot rioolaansluitingen ingezonden, onderzocht en regelmatig toegestaan.

TITEL XIII

LANDBOUW

Algemeen overzicht.

In het algemeen heeft de landbouw zich te beklagen over de aanhoudende schraalte, veroorzaakt door de

buitengewoon langdurige droogte, die op het einde des voorjaars is begonnen, en door het gansche zomergetijde tot heden, onafgebroken heeft aangehouden.

Na de wintermaanden stond het koorn weelderig te velde en werd, vooraleer de droogteaanving, met groeizamen regen begunstigd.

Koorn en klaver, vooral op zware gronden, mochten nogal gedijen; ook was de scheut van het graan uiterst goed. Het hooi daarentegen bleef middelmatig, terwijl de haver vroegtijdig is aangerijpt. Men heeft waargenomen dat deze op de hooge, beter dan op de lage gronden heeft gegeven; het tegenovergestelde moet gezegd worden van de aardappelplant.

Het graan belooft van eerste hoedanigheid te zijn; evenals het koorn zal de haver een goed gewicht inhouden.

Het inschuren van een en ander is met het droogste weder geschied.

In het najaar zijn noch toemaatgras, noch voedergrassen, noch spurrie, rapen, beetwortels en meer andere kunnen opkomen.

De aardappelplant, doorgaans in onze streek op lagere gronden gewonnen, geeft eene groote opbrengst; hare hoedanigheid wordt ook meestal geroemd.

Men veronderstelt dat menige landbouwer, bij gebrek aan voeder, zal verplicht zijn het vee ter markt te brengen; middelerwijl zijn de melkbeesten prijs houdend.

Onze veestapel bleef vrij van besmetting.

Opbrengsten.

Per hectaar worden de opbrengsten gemiddeld geschat op :

Koorn	hectoliters	30
Haver	»	36
Aardappelen	kilos	21.000

Prijs der granen.

De gemiddelde prijs per 100 kilos bleef nagenoeg gesteld op :

Voor de rogge	fr.	15.00
» haver	»	17.00
» aardappelen	»	5.00

De zoutboter werd doorgaans ter markt uitgezet aan den gemiddelden prijs van 2.90 fr. den kilogram.

Veemarkt.

Onze maandelijksche veemarkt was eenigszins bedrijviger dan vorig jaar.

Wij laten hier de statistiek volgen, door de zorg onzer politie deswegens opgemaakt :

Te koop gesteld VEE		Ossen	Koeien	Vaarzen	Kalveren	Stieren.	Schapen	Varkens	Stuks vee ter markt gebracht.
1903	October	8	172	128	169	7	4	150	638
	November	4	151	74	108	5	5	151	498
	December	23	125	69	90	8	2	297	614
1904	Januari	96	161	113	124	1	5	216	716
	Februari	75	220	86	194	5	0	153	733
	Maart	14	89	53	132	6	2	405	701
	April	6	187	126	173	4	0	143	659
	Mei	4	170	105	152	8	1	152	592
	Juni	2	146	76	98	8	2	152	484
	Juli	0	106	44	94	5	0	147	396
	Augustus	0	92	51	48	3	5	80	279
	September	0	119	109	138	4	0	187	557
Stuks vee ter markt gebracht.		232	1738	1034	1520	64	26	2233	6847
Middelmatige prijs per stuk.		430	350	365	130	375	25	19	Frank

De tweede maandelijksche veemarkt vermindert van jaar tot jaar, tot dusverre dat er op de zes markten slechts 114 stuks werden aangevoerd.

Paardenmarkten.

De paardenmarkt van 11 November 1903, behield hare gewone bedrijvigheid en werd begunstigd door een bijzonder prachtig weder. Zij telde 113 paarden, 93 veulens en 1 hengst, alhier aangevoerd uit de Provincie en uit Noord-Brabant.

Op de markt van 9 Februari dezes jaars telde men 282 stuks te koop, verdeeld in 139 paarden, 142 veu-

lens en 1 hengst. Er heerschte veel bedrijvigheid onder een allergunstigst weder.

Prijs van het vleesch

In 1904 werd het slachtvleesch gemiddeld per kilogram verkocht als volgt:

Ossenvleesch	fr.	1.90
Koeien	»	1.40
Vaarzen	»	1.60
Kalfs	»	1.90
Stieren	»	1.30
Schapen	»	1.80
Varkens	»	1.60
Paarden	»	1.00

Veeartsenijdienst.

Hierin kwam geene verandering.

Landbouwkomiteit.

In het Bestuur zijn geene veranderingen te vermelden.

De wettige erkenning is van het Staatsbestuur verkregen voor de « Vrije Kempische Paardenverzekering », welke thans een zestigtal ingeschreven paarden telt.

Deze maatschappij heeft zich aangesloten bij de Provinciale Paardenherverzekering.

Het Veekweeksyndikaat telt 125 dieren, in boek A ingeschreven, en 55 afstammelingen in boek C.

Op 16, 17 en 18 October aanstaande, zal er, door de zorgen der Landbouwfafdeeling Turnhout, eene tentoonstelling plaats hebben van veld- en hofvruchten en fruit.

TITEL XIV

NIJVERHEID.

Fabrieken en Trafieken

Naarmate de uitbreiding der stad neemt ook hare bedrijvigheid onder alle vormen toe.

Meest al onze groote nijverheidsinrichtingen brengen thans hare eigene elektrische verlichting voort.

Er is ook eene nieuwe ijzerfabriek met vervaardiging van allerlei mekanieken tot stand gekomen onder de firma G. Vermeire & Van Genechten Fils.

Niet minder dan 22 onderzoeken van «gemak en ongemak» werden gehouden, waarvan 3 voor het plaatsen van stoommachienen en ketels, 3 gazmotoren, 3 slachterijen, 4 bakovens, 4 weekerijen van visch, 2 bergplaatsen van petrololie, 1 vetsmelterij, 1 koffiebranderij en 1 smederij.

Handel op het kanaal.

Volgens verkregen inlichtingen, is de tonmaat van den doorvoer in het jaar 1903-1904 nog vermeerderd,

alhoewel de aangiften van doorgang merkelijk verminderten, doordien de aannemer der verbeteringswerken ontslagen is van het betalen der vaartrechten.

De statistiek van het Tolkantoor der vaartrechten voor den doorvoer op en van Antwerpen, alsook op de vertakkingsvaart, geeft de volgende uitkomsten:

	Per ton van 1000 kilogrammen :
1 ^e Groep : Minerale brandstoffen	18781
2 ^e » Metaalnijverheid en ertsen	793
3 ^e » Bouwmaterialen en delfstoffen	173431
4 ^e » Steen- en aardstoffennijverheid.	121982
5 ^e » Houtsoorten	2750
6 ^e » Natuurlijke en kunstmatige landbouwprodukten	721
7 ^e » Allerlei industriële voortbrengselen; vloeibare en andere	252
8 ^e » Koopwaren niet bijzonder vermeld	11557

Sedert 1 September 1903 werden op zelfde bureel 3391 kwijtingen gegeven voor geladene schepen, en 1735 passen voor ledige booten.

De verbeteringswerken aan het kanaal gaan zeer langzaam vooruit.

Daarentegen zijn de ontwerpen tot aanleg van vaste bruggen, tot vervangen der draaiende bruggen n° 1 der vaart op Antwerpen, en n° 8 der vaart op Desschel, in onderzoek gesteld.

Voor de eerste zijn al de grondafstanden bij minnelijke schikking met de betrokkene eigenaars bedongen,

terwijl voor de tweede een ministerieel besluit van 28 Juli 1904, het plan der grondinnemingen heeft goedgekeurd.

De onderhandelingen deswegens duren voort.

Openbare vervoermiddelen.

Het ontwerp tot uitbreiden der spoorwegstandplaats is sinds ons laatste verslag in onderzoek gesteld om te geraken tot den afstand der noodige gronden.

Middelerwijl werd bij de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen eene studie beraamd tot daarstellen eener overbrug op den ijzerenweg Turnhout-Tilburg, ten einde de buurtspoorlijn op den overweg op den Antwerpschen steenweg te niet te doen.

Al deze grootsche vooruitzichten zijn voor het oogenblik aan een nieuw en meer grondig voorloopig onderzoek onderworpen, doordien ons Bestuur bij den bevoegden Minister stappen heeft aangewend tot herzien van het oorspronkelijk ontwerp, om te geraken tot eene doelmatigere inrichting dezer werken van de grootste aangelegenheid.

De buurtspoorlijn Turnhout-Merxplas-Hoogstraeten is in den loop des zomers aangelegd, en op 28 Augustus laatst in uitbating gesteld.

Een koninklijk besluit van 18 April 1904, verleende vergunning aan de Nationale Maatschappij, voor den aanleg der buurtspoorlijn Turnhout-Poppel (grens).

Het kapitaal zou bedragen 830.000 franks, en het aandeel des Staats werd op de helft bepaald.

De termijn van uitvoering is gesteld op drie jaren, te rekenen van den datum der vergunning.

Voor wat betreft de verlenging tot Turnhout van de buurtspoorlijn Mechelen-Itegem-Westerloo, is ons in April laatst het plan van den doortrek op ons grondgebied, met de beschrijvende memorie en het lastkohier, tot onderzoek toegekomen.

Deze zaak is in zittingen des Gemeenteraads van 3 Februari en 31 Mei laatst, grondig overwogen, doordien verschillende verzoekschriften in tegenovergestelden zin, en gedeeltelijke onteigening van twee woningen aan de Groote Markt, werden opgeworpen.

Ook hadden wij voorgaandelijk reeds een algemeen en voorloopig ontwerp van ringspoorlijn rondom de stad in onderzoek verzocht, hetwelk echter min scheen te bevallen bij het Hooger Bestuur, hetwelk, volgens een eerste ontwerp, ons gansch Marktplein in een spoorwegnet had willen herschapen, waartegen wij ons terecht verzetteden.

Intusschen zijn de lijnen op Gheel (vaart) en Poppel (grens) tot heden hangende gebleven.

Bij het verbreedten en het effenen van het vlak der Gasthuis- en Otterstraten, door de tramlijnen gevolgd, zijn deze laatste onder regelmatig profiel gebracht, en heeft men in den ganschen doortrek groefsporen geplaatst.

Rechtbank.

Zonder verandering.

Vrederecht.

Deszelfs lokalen zijn voorloopig in eene meesterswoning der Warandestraat gevestigd, en zullen weldra in een beter geschikt lokaal worden ingericht.

Bij koninklijk besluit van 11 Juli 1904 is het besluit van den heer Burgemeester goedgekeurd, waarbij delegatie werd gegeven aan den heer Schepen Van Genechten H. C. M. J. om het ambt van openbaar ministerie bij de rechtbank van ons kanton te vervullen, bij verhindering van den heer Politie-commissaris, van den heer Burgemeester en van den heer Schepen Amsens G.

Koophandel. — Nijverheid.

Nopens de gekleurde papieren kunnen wij melden dat het jaar 1903-1904 voor deze Turnhoutsche nijverheid voorspoedig is geweest.

Bijaldien de prijzen gedrukt bleven, kon het werkvolk doorgaans vlot arbeiden. In de laatste maanden echter schenen de orders te verminderen.

Vergrooitingen worden van jaar tot jaar in de nijverheidsgestichten aangebracht; hieruit is te besluiten dat de uitvoer onzer voortbrengselen steeds aanzienlijker wordt.

Over weinige jaren was deze tak, om zoo te zeggen uitsluitelijk, in het groot, in handen van vreemde voortbrengers, doch, dank zij het inwerkingstellen van nieuwe machienen, welke alhier overal zijn inge-

voerd, kunnen onze nijveraars het hoofd bieden aan alle buitenlandsche concurrentie.

Met spijt hebben wij gezien dat, voor weinige weken, in Turkijë een Iradé is afgekondigd, tot belasting op het verbruik der speelkaarten, hetwelk, zoo er geene verzachting wordt bekomen, voor de Belgische nijverheid eenen nadeeligen invloed zal hebben.

Daarentegen zijn eenige nieuwe artikelen ingevoerd, die de faam van het Turnhoutsch fabrikaat zullen houden.

Het aloud fabrikaat der tijken ten huize is gansch uitgestorven.

De bedrijvigheid in de stoomweverijen is echter zeer voldoende geweest. Het invoeren van nieuwe fabricaties heeft het getal der stoomweefstoelen doen aangroeien.

Nopens de kantennijverheid meldt men eenen overgrooten voorraad, bijzonder voor hetgeen den geregelden handel betreft.

Volkomen stilstand in de verkoop der soort « Engelse grond » tot hiertoe meest gewild, wordt nog verergerd door de verminderde afname van « torchons » of garenkanten.

Indien deze krisis blijft aanhouden, is eene felle daling in de loonen te vreezen.

Als leemte in het vak werpt men op het onvoldoend aanleeren in de beroepscholen. Om te voorkomen dat deze nijverheid niet verkwijne, doelt men op het inrichten van modelscholen, in dewelke de kinderen ten

minste door bekwame en genoegzame meesteressen het noodige onderricht zouden kunnen ontvangen.

De tabaknijverheid is nagenoeg op denzelfden voet voortgegaan als verleden jaar.

Voor de kerftabakken bleef de aankoopprijs der Amerikaansche tabakken te hoog om winstgevende zaken uit te lokken.

In tegenstelling zijn de inlandsche tabakken spotgoedkoop, doch dezelve zijn nooit in den smaak der inwoners onzer gewesten gekomen.

De sigarenfabrieken hebben hun vorig debiet behouden, alhoewel over het algemeen de voortbrenging te groot is voor het verbruik.

Ook heeft het rooken der sigaret het verbruik van sigaren merklijk doen verminderen.

Feesten in 1904.

Tot inhuldigen onzer grootsche gezondheids- en verfraaiingswerken, van riolen, waterleiding en stoepen, zijn er bijzondere feesten op touw gezet, waarvoor op de stedelijke begrooting voor 1904, een buitengewoon krediet van 12000 franks werd ingeschreven.

Eene bijzondere commissie was gelast met de verdere regeling der verschillende feesten.

Prinselijk bezoek.

Tusschen alle andere feestelijkheden dient in eerste lijn vermeld het heuglijk intreden van HH. KK. Hoogheden Prins Albrecht en Prinses Elisabeth van België, onze toekomstige Vorsten, dewelke onze aloude vrijheid op Zondag 19 Juni met een echt vorstelijk bezoek vereerden.

Reeds lang had onze bevolking er aan gehouden hare vaderlandsliefde en trouw aan het Koninklijk Stamhuis te betuigen, en dank zij de bemiddeling van den Weledelen Graaf de Mérode-Westerloo, Senator van het arrondissement Turnhout, en tevens Voorzitter van den Senaat, werd ons deze gunst eindelijk verkregen.

Tot vereeuwigen van het feit geven wij het omstandig program van dien heuglijken dag :

Programma der Feestelijkheden :

11 uur. Aankomst der Prinsen. — Ontvangst ter statie.

De maatschappijen der Stad en van het Arrondissement zullen geschaard zijn op den doortocht van het Prinselijk Gevolg, langschen den Antwerpschen Steenweg en de Gasthuisstraat.

11 1/2 uur. Voorstelling der Overheden ten Stadhuije.

11 3/4 uur. Stoet der deelnemende maatschappijen voorbij het Stadhuis.

12 uur. Optocht over de Groote Markt der leerlingen van al de onderwijsgestichten der stad, waarna gezamenlijke uitvoering der vaderlandsche aria, gevolgd door de inhuldiging der drinkbaar waterleiding. — Fonteinën.

12 1/2 uur. Lunch ten Stadhuije. — Concert ter Groote Markt, door de Koninklijke Maatschappij « Orpheus ».

1 uur. Bezoek aan de Collegiale Kerk van St-Pieter.

1 1/2 uur. Bezoek aan het Nijverheidsgesticht Brepols en Dierckx Zoon.

2 uur. Plaatsing van een gedenksteen in den Watertoren. — Huldebetoog door de weeskinderen van St-Pieters-Godshuis.

2 1/2 uur. Bezoek aan het nijverheidsgesticht Biermans Leonard.

3 uur. Vertrek der Prinsen.

5 uur. Concert ter Groote Markt, door het muziekkorps der Burgerwacht.

5 uur. Uitreiking van herinneringsmedaliën aan de deelnemende maatschappijen op het Stadhuis.

8 uur. Prachtige verlichting van het Marktlein, het Stadhuis, de nieuwe omheining en den kiosk.

8 1/2 uur. Militair Kunstconcert.

De versiering der straten langsheen den doortocht der prinsen geschiedt door de Stad.

Al de inwoners zijn verzocht hunne huizen te vlaggen, en des avonds te verlichten.

Dien dag zullen bijzondere laattreinen loopen :

Op staatsspoorweg tusschen Turnhout en Antwerpen om 10 1/2 ure 's avonds.

Op de buurtspoorwegen : Turnhout-Oostmalle-Hoogstraeten-Meerle, Turnhout-Arendonck en Turnhout-Moll-Meerhout-Eynthout tot Oosterloo, om 10 ure 's avonds.

Turnhout, den 18 Mei 1904.

Ter ordonnantie :
De Secretaris,
H. PEETERS,

De Burgemeester,
V. VAN HAL.

Algemeene schikkingen :

De Prinsen zullen in de spoorhal worden ontvangen door den Gemeenteraad, en zich langs de Statieplaats, den Antwerpschen steenweg, de Gasthuisstraat en de Groote Markt naar het Stadhuis begeven, alwaar de genoodigde overheden zich zullen bevinden.

De intrede in St-Pieterskerk geschiedt langs de hoofddeur waarna het Prinselijk gevolg over de Groote Markt zich zal begeven naar het nijverheidsgesticht Brepols en Dierckx Zoon, van daaruit langs de Nieuwstraat, de Botermarkt, de Warandestraat met klein oponthoud aan den Watertoren, de Statiestraat, het Statieplein en den steenweg op Gierle tot het nijverheidsgesticht Biermans Leonard.

De Muziekmaatschappijen der stad zullen tijdens de plechtigheden de volgende plaatsen bezetten :

Bij de aankomst, binnen de statie : het muziekkorps der Burgerwacht.

Buiten de statie, aan den hoek van den Antwerpschen steenweg : L'Echo de la Campine. Langsheen den doortocht : op den Antwerpschen steenweg nabij het huis Biermans : De Xaverianen. Aan de Leopoldstraat : De Volksbond. Op het kiosk ter Groote Markt : De koninklijke maatschappij Orpheus. Het muziek der Xaverianen zal te 1 1/2 uren bij den watertoren zich bevinden ; de harmonie van den Volksbond bij het vertrek op het statieplein te 2 1/2 uur.

Al de maatschappijen van Turnhout zijn gerangschikt op den Antwerpschen steenweg en al de gilden en afvaardigingen uit het Arrondissement, in de Gasthuisstraat.

Ieder volgens zijn ordnummer, en geschaard langsheen en voor de borduursteenën.

De stoepen blijven beschikbaar voor het publiek.

Onderrichting aan de deelnemers.

Deze zijn bij bijzonder bericht aan de Maatschappijen, aan de heeren Commissarissen en aan de schoolhoofden bekend gemaakt.

11 3/4 uur. Stoet der deelnemende maatschappijen voorbij het Stadhuis.

VOLGORDE VAN DEN STOET ;

Turnhoutsche maatschappijen geplaatst op den Antwerpschen steenweg.

1. Koninklijke Maatschappij «Orpheus», dezé neemt plaats op het kiosk ter Grootte Markt.
2. Gendarmen te paard.
3. Echo de la Campine.
4. Echo-Velo.
5. Boezemvrienden.
6. Amicitia.
7. De Vlaamsche Zonen.
8. Vriendenkring.
9. Kunstverbond.
10. De Burgers Wielrijders Club.
11. Turnhoutsche Wielrijders.
12. Edelen Handboog.
13. Hand in hand.
14. De ware Vrienden.
15. De Xaverianen.
16. Kracht en Zwier.
17. Maatschappij der gedecoreerden.
18. Armbus in den Spiegel.
19. Weldadigheidskring.
20. Turnhout-Vooruit.
21. De lustige Vrienden.
22. De Visschersmaatschappij.
23. De Papierbewerkers.
24. De Volksbond.
25. S. Jozef.
26. Syndikaat der Aannemers.
27. S. Eloï.
28. De Werkmangilde.
29. St-Crispyn.
30. De kleermakersgilde.
31. De Onafhankelijken (Muziek der Burgerwacht).
32. Smedersbroederband.
33. S. Catharinagilde.
34. Syndikaat der beenhouwers.
35. De Boerenbond.

36. Syndikaat van Handelaars, Patronen, Reizigers en Klerken.
37. S. Isidorus.
38. Pompierkorps.
39. Oud-Soldaten Leopold I.
40. Oud-Soldaten 1870-1871.
41. Vaderlandschminnende Maatsch. der Oud-Militairen (Leopold II).

Vreemde Maatschappijen geplaatst in de Gasthuisstraat.

42. Vereeniging der oude Wappenmakers van	Westerloo.
43. Kempische Wapenbroeders,	Arendonck.
44. Oud Soldaten,	Vorst.
45. S. Cecilia,	Hersselt.
46. Oude S. Sebastiaangilde,	id.
47. Gilde S. Sebastiaan,	Vlimmeren.
48. Velo-Club,	Raevens.
49. De Broedermin,	Grobbendonck.
50. S. Sebastiaangilde,	id.
51. De Kunstminnaars,	Casterlé.
52. S. Sebastiaangilde,	id.
53. S. Antoniusgilde,	id.
54. S. Jozefgilde,	id.
55. S. Ambrosiusgilde,	id.
56. Werkmanskring, de dappere mannen,	id.
57. Boerengilde,	id.
58. Concordia,	Desschel.
59. Hoop en Vlijt,	Westerloo.
60. Afvaardiging des Gemeentebestuur met Eere- vaandel 1830,	id.
61. Id. der Gilde S. Sebastiaan,	id.
62. De Vriendenbond (Voortkapel),	id.
63. Gilde S. Antonius (Voortkapel),	id.
64. De Verbroedering (Heultje),	id.
65. Gilde id.	id.
66. Afvaardiging Vreugd in Deugd,	Lichtaert.
67. Gilde S. Sebastiaan,	id.
68. Id. S. Antonius,	id.

69. S. Cecilia,
70. S. Ambrosiusgilde (Milleghem),
71. De Toekomst,
72. S. Barbaragilde,
73. De Lindegalm,
74. S. Antoniusgilde,
75. S. Sebastiaansgilde,
76. De Burgerszonen,
77. S. Sebastiaansgilde,
78. S. Antoniusgilde (Oosthoven),
79. S. Sebastiaansgilde (Schoonbroeck),
80. S. Cecilia, koninklijke Harmonie,
81. S. Josephsgilde,
82. S. Jansgilde,
83. S. Sebastiaansgilde,
84. S. Jorisgilde,
85. Vermaak na Arbeid,
86. Boerengilde,
87. S. Sebastiaansgilde,
88. S. Jan-Baptist,
89. De Eendracht, Handboogmaatschappij,
90. S. Joris (den grooten Kruisboog),
91. De Kempenzonen,
92. S. Sebastiaansgilde,
93. Gilde S. Georgius (oude Kruisboogm. 1600),
94. De Eendracht (centrum)
95. De Kunstvrienden,
96. Gendarmen te paard.

Moll.
id.
Baelen.
id.
Rethy.
id.
id.
Oud-Turnhout.
id.
id.
id.
Herenthals.
Meir.
id.
id.
id.
Ryckevorsel.
id.
Arendonck.
Wortel.
id.
id.
Thielen.
id.
Vorselaer.
Vorst.
Merxplas.

VOLGORDE VAN DEN SCHOOLTOCHT.

1. St. Victorsgesticht (met muziek).
2. De middelbare school.
3. De gemeente jongensschool.
4. De jongensschool (Sevendonck).
5. De aangenomene jongensschool.
6. De gemeente meisjesschool.

7. De meisjesschool (Sevendonck).
8. De aangenomene meisjesschool.
9. De school van het H. Graf.
10. De school van het H. Hart.
11. Bewaarschool Bekenstraat.
12. Bewaarschool Herenthalsstraat.
13. St. Jozefscollegie (met muziek).
Gendarmen te paard.

Het zou ons te ver brengen, en ook ware het gansch onmogelijk naar waarde al het indrukwekkende van die grootsche betooging met al hare omstandigheden in te lasschen.

Onder den geestdriift die ouderen en jongeren bezielde, dreunden de straten en openbare plaatsen den ganschen dag door, onder den daverenden kreet van
Leven de Prinsen !!!

Op 30-31 Juli en 1 Augustus had alhier plaats, onder de hoogebescherming van Z. K. H. Prins Albrecht van België, het 15^e Congres der Koninklijke Federatie van Brandweerkorpsen van België, en de jaarlijksche bijeenkomst van den Antwerpschen Provinciaalen Bond.

Dit schoon feest, waaraan ongeveer twee duizend pompiers deel namen, en waarover wij uitgebreid handelden onder titel VIII, werd gegeven bij het vijf en twintig jarig bestaan van ons Korps Vrijwillige Pompiers en ter gelegenheid der inhuldiging onzer stads-waterleiding.

Den 14 Augustus had alhier een bondsfeest plaats van Turners, door den plaatselijken kring « Kracht en Zwier » ingericht, met toelaag van de Stad.

Tijdens de kermisfeesten van 21 op 28 Augustus had er eene tentoonstelling plaats in het Kunstverbond, met tegemoetkoming van de Stad.

Des dinsdags namiddags had er eene luchtvaart plaats ter Groote Markt, door den heer F. Henrotin met miss Leo Dina, waaraan twee reisgezellen deelnamen.

Tijdens de dagen der Gemeentekermis hadden beurtelings concerten plaats op het kiosk ter Groote Markt, dewelke gegeven werden door de muziekmaatschappijen der stad, die hiervoor eene toelaag ontvingen.

Eindelijk had er op Zondag 28 Augustus, tot sluiten dezer talrijke reeks feesten, een internationaal Festival plaats, waaraan, buiten de Turnhoutsche gezelschappen, veertig muziekverenigingen des Lands en van Nederland deel namen

Al deze feestelijkheden werden met het schoonste weder begunstigd en verstrekten tot voordeel en vermaak onzer ingezetenen.

Onze stadsarchivist, de heer P. Vues, verzamelde als naar gewoonte eenige geschiedkundige notullen over onze stad in vorige eeuwen, dewelke wij bij dit verslag voegen.

Wij blijven, voor al wat stads belangen aangaat, op uw aller gewaardeerde toewijding rekenen.

In openbare zitting des Gemeenteraads te Turnhout, den 3ⁿ October 1904.

Ter ordonnantie :
De Secretaris,
H. P E E T E R S.

De Burgemeester,
V. V A N H A L.

Geschiedkundige Bijdragen

UIT DE

Archieven van Turnhout

1604

Ordonnantie van Salarissen voor de Auditeurs
der Rekeningbe de Gbemeynte aengaende,
gedateert 1604.

Gesien in den raede van de Eertshertoghen onse ghenaedichste Heeren, ende Princen geordineert in desen heuren Lande ende Hertochdomme van Brabant, die requeste aldaer gepresenteert by Hendrick Van de Ceulen als Schouteth der vryheyte ende Landen van Turnhout; Inhoudende hoe dat binnen der voorschreue vryheyte was geordineert eenen Rentmeester totten ontfanck ende het vuytghen van de ordinarise beden ende dependentien tot dyen, twee Borgemeesters met verscheyden Collecteurs van de extra-ordinarise

beden oft contributien; item eenen Kerckmeester, Heylichgeestmeester ende Gasthuysmeester die int besunder gehouden syn allen jaere te doen goede rekeninghe, bewys ende reliqua hender administratie, voor Schouteth ende Schepenen aldaer oft gecommiteerde derselver; Ende hoewel die van de Majistraet voorschreven vacerende over dauditie van de voorschreven rekeninghe wel behoorden inder redelyckheyt gesalaricert te worden, Soo ist nochtans ter contrarie dat denselven nyet meer en wordt toegevoeght als sess stuyvers daeghs, op hender eygen kost, onder tdeexel dat certyden die van de magistraet henlieden daarmede hebben laeten contenteren, sonder consideratie oft respect te vrighen; Dat teghenwoirdelyck den arbeytsloon, ende teercosten meer als die drye deelen syn verdiert, waerdoor gecauseert is het inconvenient, dat die rekeninghe van in de dertich ende meer jaeren herwaerts noch staen te overhooren tot seer grooten naerdeel der gemeynte ende van den armen, dwelck soude moghen geredresseert ende voorkomen worden, sooverre den voorschreven Wethouderen eenigen redelycken salaris worde toegevueght; Welcken aengemerckt: Thoff ordineert dat voirtaen die Rentmeesters, Collecteurs, Kerckmeesters, heylighe Geestmeesters ende Gasthuysmeesters der vryheyte van Turnhout sullen gehouden syn van hunne administratie ende ontfanck van jaere tot jaeren Rekeninghe bewys ende reliqua te doen, voor Schouteth ende Schepenen derselver vryheyte sonder intermissie; Ende sullen die voorschreue Schouteth ende Schepenen actuelyck vacerende over het verhooren derselver rekeninghe, daeghs in plaetse van sess stuyvers hun van oudts toegevueght; voortaan hebben ende ontfanghen twelff stuyvers, vuyt consideratie van de tegenwoordighe dierte, ende ongesteltenisse des tijds ende dat by provisie, ende tot dat anders bij den hove sal syn geordineert, Belastende wel ernstelyck den voorschreven Schouteth ende Schepenen neerstelyck toetesien dat die voorschreue rekeninghe telcken jaere gedaen worden alsovoore, ende dat oyck die rekeninghe van de voorleden jaeren noch openstaende bij hun ter jester gelegenheyte worden gevisiteert ende gesloten naer behooren, sonder des te syn in gebreck; Aldus gedaen binnen der stadt van Bruesele den Sevensten May, int jaer ons Heere Duysent Seshondert ende vier. Was onderteckend N. Lombaerts.

Instructie gemaakt bij de Staeten des Landts ende Hertochdoms van Brabant.

Achtervolgende der welcker, men tellen sal alle de Heerden van alle de Schouwen, oefvens, Asten, Fournaysen metten Ploegen, binnen den Lande van Brabant bevonden, innen ende collecteren die impositie van dertich stuyvers voor elcken Heerd, Schouwe, Ast, Fournays ende Ploeghen, naer vermogen van den consente van de voornoemde Staeten daertoe gedragen ende d'acceptatie van hunne Hooghheden ende Octroy dacrop gevolcht, in daten den XXII Augusti seshien hondert vier.

By de Eertzhertogen.

Onsen Meyer van Loven, Amptman van Bruessele, Schoutetten ven Antwerpen ende Shertogenbossche, ende alle andere onse Officieren, ende dyen van onse Vassaelen ende Smaelre-Heeren ende hunne stedehouderen, Saluyt.

Alsoo de drie Staeten van onsen Lande ende Hertochdomme van Brabant om te bethoonen hoe grootelycx sy onsen dienst syn behertende, tot defentie van den Lande ende van alle ondersaten, sonderlinge in den tegenwoordigen noot ende gesteltenisse van de gemeyne Saecten, hebben geconsenteert tot onderstant van onsen volcke van Oorloge noodich totter voirbeschreven defentie, de somme van twee hondert duysent ponden Arthois eens, te vinden by middele van den Schouw ende Ploeg-gelde, soo ende gelyck tselve hier in Brabant is gelicht geweest, in den jare duysent sess hondert, volgende der ordinantien ende instructien alsdoen daeraff ghemaectt ende gepubliceert, de welcke dacromme alhier wordt gehouden als voor vernieuwt, behoudelycken de naervolgende veranderinghen.

Als te wetene jerst, dat elcke Schouwe, twee Ploegen medegereket voor eene schouwe, in plaetse van twintich stuyvers te voren gelicht, alsnu sal belast wesen ende moeten betaelen dertich gelycke stuyvers, deen hellicht daervan in de beslotene steden groote ende cleyne tot laste van den huerlinck, ghebruycker oft bewoonder, ende dandere hellicht tot laste van den proprietaris ende eygenaer, des soo sullen de voorss. huerlingen, bewoonders, oft

gebruyckers, tgelt int geheele moeten verschieten, ende soo voorts deen hellicht van den last mogen cortten den proprietaris, ten naestvallende termijn van de huere. maer ten platten Lande, sal dese belastinghe op de schouwen ende ploegen eenichlyck affgaen, ende slaen ten laste van de huerlingen, pachters, bewoonders, oft gebruyckers, ende dat om redenen ons moverende.

Welcken voorschreven last van dertich stuyvers op ieder schouwe, ende twee ploegen als vore, voor een schouwe gherekent, sal moeten betaelt worden in drye termynen oft payen, d'eerste derdendeel daervan gereet, emmers binnen den derden daghe naer de publicatie, op de pene van promptelyck voor het geheel gheexecuteert te worden, het tweede derdendeel binnen een maent daer naer, ende het resterende derdendeel binnen een ander maent oock daernaer.

Wordden niettemjn wel ernstelyck versocht ende vermaent alle Heeren, groote personnagien ende andere wel ghestaide personen soo int geestelyck als weerlyck, dat inneziende den wtersten noot ende necessityt, die egheen vuytstel toe en laat, zylieden thoone hune ghewoonlyck affectie tot hunnen Prince, jac tot hen eygen selven, om de ghemeyne conservatie des Landts, willen den voorss. last teendermaelen ende tseffens opbrengen, gelyck wy hen toebetrouwen, aengezien de betaeling van desen last in drye termynen wordt verdeylt, ten respecte ende om eenichssins te verlichten den ongestaide.

Ende en sal van dese belastinghe niemant vry noch exempt wesen, maer een yeder indifferentelyck den selven moeten draeghen, nietteghenstaende eenich privilegie, twaere generael oft speciaal, oft oock eenige proceduere oft litispenciencie ter contrarien, Geestelyck oft weertyck, Edele oft onedele, Oirlochsman oft andere van wat qualiteyt, staet, professie oft natie hy waere.

Ende en sal oock niemant van hun in rechte mogen gehoort noch ontfangen worden sonder voorgaende namptissement by provisie, dwelck allen Raeden naementlyck den Secreten Raedt ende van Brabant, mitsgaders allen subalterne richters by ons wordt geordineert soo preciselyck naer te volghen sonder contraventic, op pene van tgebreck op hnn particulierlyck te verhaelen.

Ende welcken aengaende de wederspennighe oft gebreckelycke-twaere Hovelingen oft Oorlochsvolck, zullen staen ter correctie

ende bedwanck van de ordinarise jurisdictie, van de Weth oft Magistraet daer onder zy zyn geseten.

Sullen oock de penninghen hier van te procederen, respectievelyck geint, ontfangen, gecollecteert ende wtgereyck't worden, by de vier Rentmeesters ende Ontfangher-Generael van de Staeten, op sulcken instructie als hun sal van wegen der selver Staeten gegeven worden: Alles volgende het bespreck't gedaen by de voorss. twee eerste Staeten, ghevolcht bij het meeste ghedeelte van de Leden vuyt den derden Staet.

Item dat men, lichtende 'tvoirbeschreven schouw-gelt, alle moderatie ende discretie sal gebruycken, ten eynde de arme benoode menschen op aelmoessen levende, oft anderssints de macht niet hebbende om tselve te betaelen, soo zeer worden verschoont alst mogelyck is.

Dat midts furnerende de voorss. twee hondert duysent ponden Arthois, sal cessen ende wordden affgedaen alle voordere beschryvinge van de Gemutineerde, ende dat het landt in geender manieren meer en sal worden belast, twaere onder 't dessel van fortification oft anderssins.

Dat elcken heert oft schouwe daer men vier inne soude mogen stoken, sal gerekent worden voor eene schouwe, alwaert datter meer dan cenderhanden roock 't zy van Oefvens, Fournissen oft Dutssen doore ware treckende, ten ware in eene schouwe oft heert stonden eenige Oefvens, Fournaysen, Stove oft Ast, dienende totter neeringhe oft hanteringhe van eenigen Ambachte, die welcke oock voor eene schouwe sullen gerekent worden ende desen last mede moeten betaelen.

Ende alsoo dese belastinghe zunderlinghe van dertich stuyvers op yeder schouwe als vooren geschapen is meer zwaerichheyt te hebben in de beslotene steden, groote en cleyne, daar ongelyck meer schouwen zyn, niet alleenlyck binnen de huysen van Rycke oft anderssints wel gestaidde persoonen, maer oock van benoode menschen, dan ten platten lande, daer ongelyck min schouwen zyn, jae en hebben deurgaens alle pachtershuysen, hoe grooten labeur zy houden oft mogen doen, maer twee oft ten hoogsten drye schouwen. Wy ons de gemeynen van den voorschreven steden niet te zeer te bezwaren met nieuwe belastinge sunderlinge in dese gelegentheyte van tyde, dat de neringe. (Godt betert) alomme zeer

vermindert ende cleyne valt, zyn te vreden dat de voorss. groote ende cleyne steden ghestaen sullen, om ende midts maer draeghende den last twintich stuyvers op yeder schouwe. Behoudelyck dat de resterende thien stuyvers oft het equivalent van dyen, zal gevonden worden by de Regeerderen van deselve steden, tware wt hun ordinaris innecomen oft sulcken andere nieuwe middelen personeel (die evenwel oock sullen smaect ende natueré hebben van Staeten belastingen) gelyck zy onderlinge sullen raemen ende goet vinden, oft by gebreke van dyen, dat de geheele dertich stuyvers, aldaer gelicht zullen worden gelyck ten platten lande, daertoe wy deselve Staeten in sulcken gevalle midts desen zyn autorizerende, ende gevende den steden oock hunne keuse ende optie oft zy het voorschreve schouw-ghelt by andere personele middelen int gheele willen redimeren.

Ende alsoo den noot verheyscht dat de voorss. gheconsenteerde somme van twee hondert duysent ponden Arthois bij de middelen boven verhaelt, promptlyck worde gelicht ende ontfangen. Daeromme soo cest. dat wij u lieden Meyer van Loven, Amptman van Bruessele, Schouttetten van Antwerpen ende van Shertoghen-bossche, midtgaders allen anderen die dese tegenwoordige eenichsints soude mogen aengaen oft raecken, tsaemen ende elcken van u lieden int besundere, bevelen ende committeren by desen, dat gy terstont ende sonder dilay doet publiceren ende utroepen soo wel de voorgaende voorss. Ordinantie ende Instructie van den Jaere sesthien hondert, als dese tegenwoordige, in alle plaetsen, palen ende limieten van uwe officie respectivelyck, daer men gewoonlyck is publicatien ende utroepingen te doene, bevelende van onsen twegen wel expresselyck aen allen ende eenyglycken van wat staet, officie, conditie, qualiteyt, professie hy zy, niemant vuytgescheyden, hun te reguleren naevolghende dese voorss. Ordinantie ende Instructie, sonder daertegens te doen oft laeten doen, directelyck of indirectelyck in eeniger manieren, al op de pene daer inne begrepen, dewelcke wij willen by u ende eenyglycken van u ende oock by allen Justicierien en Wethouderen die dat aengaen mach, ghedecreteert ende reelyck ter executien gestelt te worden, sonder eenich faveur, port, dissimulatie oft dilay.

Ende ten eynde dat de ghene die om te effectueren de voorss. Ordinantie ende Instructie, sullen bevonden nootelyck gheconstitu-

cert te worden, als Ontfanger generael, Rentmeesters, Commissarissen, Collecteurs, Boden, Executeurs oft andere, des te beter ende vryer mogen hunnen last volbrengen, hebben alle de selve ghestelt ende ghehouden, stellen ende houden midts desen in onse protectie ende Sauvegarde, verbiedende allen ende eenenyegelycken hen niet te molesteren oft vultrageren met woorden oft met wercken in eenigher manieren, op pene van te vallen in onse indignatie, des te doene met diesser ancleeft, hebben wij u, mitsgaders de voorschreven Ontfanger generael, Rentmeesters, Commissarissen, Collecteurs, Boden ende diergelycke ghegheve, ende gheven desen volcomen macht, autoriteyt ende speciael bevel, Bevelende ende Commanderende aen eenenyegelycken soo aen u ende hun, tghene voorseyt is, doende ghehoorsaem ende onderdanich te zijne, want ons alsoo ghelieft. Ghegheven in onser Stadt van Bruessele onder onsen Contreseghel hier op ghedruckt in placcate, den eersten dach der maent van September, in 't jaer ons Heere duysent sesse hondert ende vier. N. D. V. was onderteekend P. Piermans. Leeger staat: Op heden den XXVI September 1604 is dese tegenwoordige Instructie van de Schouwe ende Ploehgelde ter puye aff gepubliceert ter presentie van Stadthouwer, van Schouteth, Cosmas Willekens en Jan Van Couwegom Schepenen en verscheide inwoonders van de gemeeynte. Toorcoude van my, was onderteekend. Gevaerts, secretaris.

Uit het Resolutieboek

van den Quartiere van Turnhout. Jaer 1704.

Aen die Eerwaardige en de Edele Heeren; Myne Heeren die Staten van Brabant.

Verthoonen reverentelyk die van den quatiere van Turnhout dat hunne Vryheyt respectieve ende resorterende Dorpen, uytgenomen Rumst ende Boom met de laetste campagne van desen tegewoordighen Jaere door de vyantelycke Arméen aldacr ghecampeert geweest zynde, door rooveryen, fourageringhen, branden ende andere verwoestinghen, soodanighe schaden hebben gheleden, dat veele plaetsen daermede als teenemael bedorven ende geruineert, ende anderen in soodanighen staet gerackt syn, dat sy in langen tyde niet meer en sullen connen worden herstelt, in aendacht genomen, ten eersten dat aen die verthoonderen onder die meer rest der meubliaire goederen, door deselve militairen, ook syn affgenomen, alles ingevolghede de specifique lysten dyen aengaende overgegeven, eene groote menichte van alderhande bestiaelen, daer sy tot hunne culture uyt moeten bekomen het mest, waermede hunne lichte landekens, die uyt dorre heyden ende andere onvruchtbare schommen (1) ende Eurselen (2) door continuëlen arbeeyt alleenskens (allengskens) tot bequamighheit syn gebrocht, nootsakelycken sonder eenige interruptie alsoo moeten worden onderhouden, oft anderssints binnen den tyt van twee a dry jaeren, wederom tot hunnen ouden naturlycken staet, infalibelycken comen te vervallen; directelyck contrari aen de swaere landeryen van de meyeryen (territoire) van Loven, Brussel ende andere deser quartieren ende steden, dewelcke doorbraeckruste soodanighlyken worden verbeterd, dat sy in de volghende jaeren, dobbele vruchten comen voorts te brenghen, in der voeghen, dat boven dese daegelycsche de terioratie van der verthoonderen landeryen, de Ackerlieden van dyen oock gauschelycken buyten staet syn, om deselve te connen

(1) Land dat niets opbrengt, daar niets op wast.

(2) Ewusel, weide, weiland, weierey.

onderhouden, maer moeten hun alsnu geneiren met de helft, oft eenigh deel die van te voren het geheel plachten te besaeyen: Daerenboven soo ist dat die remonstranten belast blyven met denselven swaeren last van contributien, soodat den vyant ten opzichte voorschreven eenige quyttscheldinghe oft aflach verstaet te doen, ten waere syne conincklyke Majesteyt dyenaengaende gelycke moderatie en consideratie geliefde te nemen, ten regarde van de contribuierende Dorpen en Plaetsen onder den vyant, dewelcke (soo als by hun gheseght, ende aen die Remonstranten geantwoort wort) dierghelycke schaeden door onse leghers oock hebben onderstaen. Voorders soo ist dat alle dese nietteghenstaende de verthoonders boven dyen alnoch door den heere Rentmeester van Parys aengemaent wotden tot betalinghe der jaerlycksche beden ende andere impositien; maer alsoo die verthoonderen, die te vorens altyt neerstelyck ende iverichlyck hunne quote ende uytgesonden taux en hebben bygebracht, alsnu ter oorsacke voorschreven geraeckt syn tot eene impossibilyteyt, soo hebben deselve geraeden gevonden hun te keeren tot UEd. Edele Eerweerde.

Oodtmoedelyck biddende gelieven ghedient te syn, 't gene voorschreven is, te nemen in consideratie ende die supplianten te excuseren by provisie over het opbrengen van hunnen taux in het uytgesonden subsidie ende ordinarissche beden, impositien ende andere lasten van desen jaere; Ende voorders over het toecomende soodanigh regarde te nemen als UEd. Eerw. naer meriten van Saecke in goede equiteyt sullen vinden te behooren d'welck doende etc.

Myne heeren die gedeputeerde van de heeren Staeten van Brabant.

Rapport ghadt hebbende van den inhoud deser requeste verclaeren dat de supplianten niet en connen worden geexcuseert van de betalinghe der gewoonelycke beden en imposten ende dat nopende de twee 20 penninghen van het subsidie sal gedisponeert worden soo haest den Rentmeester van Parys daerover sal hebben gegeven syn schriftelyck advies met de certificaten daer toe dienende.

Daerna is gedepescheert dit naevolgende orde :

Myne heeren die gedeputeerde etc. Gehoort hebbende het advies van hunnen Rentmeester Jan Bapt. van Parys nopende de bescha-

dightheydt overcomen soo door fourageringhe als andere onheylen aen de dorpen van den quartiere van Turnhout ende andere hier onder vermelt, volgens die wettelycke declaratien ende certificaten daer over aen den voornoemden Rentmeester overgegeven ende by hem met volle kennisse van saecke geexamineert hebben myn voornoemde heeren op macht van Acten van consent ende van acceptatie van het loopende subsidie aen deselve dorpen quyt gescholden ende geremitteert, gelyck sy quyttschelden ende remitteren by desen op hunne quoten in de twee Alnoch resterende twee 20 penninghen, de respectieve sommen hier onder uytgetrocken ten behoeve van degene dewelcke de voornoemde schade hebben geleden, op last nochtans van te betalen de gewoonelycke beden ende imposten ende sal den hoofschouteth des quartiers voorschreven Sorge draegen dat de voornoemde quyttscheldinghe alleen worde geproffitteert door degene dewelcke de voornoemde onheylen hebben onderstaen.

Moderatie ghedaen aen de naevolgende Dorpen op hunne quote van 't loopende subsidie :

De vryheyt van Turnhout twee 20 penninghen 3872 guldens. Arendonck eenen halven 20, is 174 guldens. Weelde twee 20, is 616 guldens. Poppel eenen 20, is 204 guldens. Raevens twee 20, is 323 guldens. Wecheldersande en Vlimmeren idem, is 381 guldens. Lille idem, is 689 guldens. Baerle Hertogh eenen 20, is 138 guldens. Gierle twee 20, is 692 guldens. Beersse idem, is 503 guldens. Merxplas idem, is 588 guldens en Vosselaer idem, is 220 guldens.

Aen de Ed : Mo : heeren Raden van Staten der Vereenigde Nederlanden. Geven reverentelyck te kennen de regenten, ende bedorve ingesctenen der Stadt en Vryheyt van Turnhout ende van de naergenoemde Thien Dorpen daer onder gelegen dat de ghemeyne Vryheyt van Turnhout en de voorschreve Dorpen door de legers van haer Ko. Mt d'heere Staten generael der vereenigde Nederlanden en derselver geallieerdens in den voorledenen Campagne van den jaere 1703 hebben geleden de navolgende Schaden en verdiven.

Als namentlyck de voorschreve Stadt en Vryheyt Turnhout volgens de certificatie en specificatie van den Plebaen, hoofschouth en schepenen hier annex sub n° 1 : De somme van . 144.751. gl. Behalvens noch 260 pistoletten aen sauegardes.

Item het Dorp Poppel mede volgens den schabinalen lyste oft specificatie daer van gemaecht en hier annex sub n ^o 2 de somme van	23.884-11
Item het Dorp van Baerle Hertogh volgens certificatie onder n ^o 3	13.129-0-0
Item het Dorp Gierle mede volgens de annexe certificatie onder n ^o 4 de somme van	26.820-0-0
Het Dorp van Merxplas volgens gelycke certificatie onder n ^o 5	12.437-0-0
De Dorpen van Beers ende Vosselaer volgens certificatie onder n ^o 6	63.581-0-0
Item het Dorp van Lille volghens de wettige specificatie de somme van onder n ^o 7	10.539-0-0
Item het Dorp van Raevens volgens de wettige specificatie hier annex sub n ^o 8 de somme van	16.575-0-0
Behalvens noch 76-12-0 over sauvegards.	
Item de Dorpen Wecheldersande en Vlimmeren volgens de wettige specificatie hier annex sub n ^o 9 de somme van	15.753-0-0
Dico dry hondert seven en twintigh duysent vier hondert negen en sestigh guldens en elf stuyvers.	327.469-11-0

Synde die schade tot soo expressieve sommen geexcesseert door dien de goede ingesetenen boven de hope ende verwachtinghe die sy hadden van in consideratie dat sy als gehorende tot de nalatenschap van den huysse van Orange waer van haer Ko : Mo : de executeurs testamentair syn, eenige meedere verschooninghe ende protexie als wel andere te sullen genieten, vastelyck vertrouwende soo op de Engelsche als Hollandsche sauvegarden mits gaders het betalen der contributien hunnen huysraedt, beesten en gesoldeerde granen niet hebben versonden maer by hun gehouden, om voor hun te connen bestaen ende haere landen te connen cultiveren, daer nu de voorschreve sauvegarden niet in het minste syn gerespecteert, maer alles geplundert, selfs tot de Kercken en Capellen incluyts, alwaer vele der voorschreve meubilaire goederen gheborgen waeren. Waerdoor dan oock de supplianten, in soodanighe onmacht en verderff syn gebracht, dat het hun onmogelyck is, die contributien (dewelcke by de conventie tot Turnhout op fundament dat de dorpen in vorighe tyden van oorlogh boven d'andere quar-

tieren van het Spaens Brabant waeren gheconserveert, ende alsoo machtiger om te connen contribuieren, syn ghereguleert ende getaxeert op het beloop van drie twintigste penningen, daer de voorschreve quartieren van Loven en Brussel syn aengeslaghen op twee en een halve twintigste penninc te komen opbrengen, soodanigh dat, ten sy daer inne by UEd. Mo. merckelycke affslagh en verlichtinghe aen de supplianten werdt gegunt; de meest van de voorschreven dorpen sullen moeten verlaten en gheraken tot eene woestyne, ende alsoo aen het affbranden derselver overgegeven worden, waerdoor vervolghelyck dan oock UEd. Mo: de voorschreve geheele contributien oft brandschattingen souden moeten missen, te meer omdat by de voorschreve conventie van Turnhout is vastgesteld dat d'ene plaets voor het gebreck der anderen niet gehauden is. Hetwelck de supplianten vermynde UEd. Mo. Intentie niet te syn, ende dat ter contrarie ingesien synde de schickinge der contributien soodanigh als die by de voorschreve conventie tot Turnhout is ghemaect, daer uyt klaerblyckelyk is, dat de plaetsen onder contributie staende moeten worden gehauden buyten de totale ruine en devastatie.

Keeren hun de suppleanten tot UEd. Mo : biddende dat sy ter consideratie van de voorschreve soo grootte schade ende daer uyt geresulteerde onmacht, werden ontlast voor het gepasseerde met een jaer contributie gelyck over gelycke reden en van die van Westwesel is geaccordeert en voor het toecomende vermindert op twee en een halve twintigste penninck gelyck die quartieren van Loven en Brussel die althans in ongelyck beter in staet syn als de supplianten, t welck doende etc.

Copie van de Apostille : Sy dese gestelt in handen van den heere Tresorier generael Hop, om te examineren en rapport' te doen. Actum den 15 April 1704, was onderteeckent G. Couhoren, ter ordonnantie van den Raedt van Staeten, J. van Slingelands.

Extract uytte resolutien van Ed. Mog : Heeren Raaden van State der vereenighde Nederlanden. Woensdagh den 30 April 1704.

Is gehoort Rapport van den heer Tresorier generael Hop; heb-bende ingevolghen en tot voldoeninghe van haer Ed. Mog : Appostille van 15 deser geexamineert een requeste mette Annexe bescheeden van de regenten en bedorve ingesetenen van Stadt en Vryheyt Turnhout ende van de thien onderhoorighe dorpen, ver-soeckende om gallegueerde redenen, dat haer Ed. Mo: ghelieven

in consideratie te nemen van de groote schade, welcke sy in de voorleede Campagne geleden hebben door de legers van de Staten en van haere geallieerde en van onmacht daar in gevolgt haar 't ontlasten voor het gepasseerde van een jaer contributie ende deselve voor het toekomende te verminderen op twee en halve twintigste penningen; waerop gedelibereert synde is goet gevonden ende verstaen aan de supplianten 't accorderen remissie van een geheel jaer contributie, ende het tweede versoek te stellen in handen van den ontvanger de Bous om berigt. Was onderteeckt W. Van den Bosch. Accordeert met het register van Slingelands.

Resolutie genomen by de achterquartieren binnen Herenthals den 20 September 1704.

Op de convocatie van den heer hoofschouteth van de quartiere van Turnhout tegens op heden den 20 September 1704 gedaen; by synen circulairen brief van date 19 te voren; syn gecompareert de ondergeteckende heeren hooftofficieren der achterquartieren aen de welcke den heere Convocant ten versoek van sommige dorpen synder quartiere heeft voorgehouden hoe dat sy worden geobruert van de partyen der vry compagnien, soo van Antwerpen, Lier en Diest, dewelcke hen soo verre emanciperen, dat sy niet teghenstaende het placeet van syne Excellentie uyt naeme van syne Alderchristelycke Mat gegeven, als van den Intendant Ragnois, ten respecte van de troupen; deselve noch belasten met verteringen van Guides etc. Ende dat van Dorp tot Dorp plunderinghe, mishandelinghe, dreygementen als anderssints worden ghedaen; meer selfs, de goede Innegesetene, gaende ten platten lande, versien met behoorycke certificatie op de vrye conincx weghen, plunderen ende affnemen niet alleen hunne effecten, maer selfs eenige weynige penningen dewelcke sy over hun syn hebbende ende alsoo dusdanighe fytyckheden en vexatien strecken tot groot naerdcel onser quartieren; maer oock datter geschape staet dat alle ledighgangers, swertmaeckers, ende quaet-aerdige in dese gesteltenisse des tyts hun sauden attrapperen, en deselve quartieren om hun baldadigheyt en strooperyen op den naem van geregulcerde partyen in deselve te exerceren, soo veel te gemackelycker om dieswille dat de daegelycksche partyen gereguleert; formelyck wygeren, aen de wethauderen te thoonen hunne commissien, als sy in de dorpen willen vernachten; soo wort van den heer Convocant versocht van de heeren Comparanten, ten

eynde sy neffens hem gelieven te doen ten hove, de noodige devoirs tot stuttinge ende voorcominge van dusdanighe onheylen.

De resolutie gedraecht dat geconsidereert de dorpen van onse quartieren met dusdanighe moeyelyckheden en insolentien daegelyckx worden geplaecht, dat aensocht wort den heere Convocant, ten eynde hy gelieve, de noodige devoirs, soo ten hove als anderssints te doen, ten fine als boven.

Actum et resolutum binnen Herenthals op den 20 September 1704 ende was onderteeckt: de Mesemacre en Vanden Broeck.

Resolutie der heeren hooftofficieren van de achterquartieren genomen binnen Turnhout den 9 october 1704.

Op het beschryven door den heere hoofschouteth der quartiere van Turnhout, gedaen by synen circulairen brief, in date 6 october lestleden, syn gecompareert d'ondergeschreven heeren hooftofficieren der achterquartieren aen dewelcke den Convocant heeft rapport gedaen van het gene denselven heeft geffectueert tot Brussel, ingevolge de commissie op hem gegeven, respectie van den 17 en 20 September lestleden, tot welcken eynde wort hier overgegeven copye van de requeste by hem uyt den name der heere Convocanten gepresenteert aen S. C. Mt als mede aen den heer Marquis van Ittre, op welke eerste requeste ende clachte by den selven gedaen, is gevolgt een orde aen den heer Commandanten van Diest, Lier ende Antwerpen, ordonnerende aen deselve om te nemen behoorelycke informatien, ende die genomen hebbende, dat S. C. Mt ordre is, dat degene die sullen worden bevonden coupabel, met alle rigeur te doen straffen naer merite van saecke, selver met de doot, als is gedaen aen den Partisaen Laurier, denwelcken is met de coorde gestraft, omme gexpolieert te hebben twee Engelsche dames, niettegenstaende sy waeren voorsien met behoorycke paspoort van S. C. Mt; Ende opde tweede requeste is geordonneert door den heere Marquis van Ittre aen den heere Marckgrave dat d'onkosten der pioniers ende andere, gementioneert in de specificatie by den heere Marckgrave, nu lest uytgesonden sullen worden gehouden en in eene generale repartitie te maecken by onse eerste vergaderinghe, die gehouden sal worden by de heeren hooftofficieren op den 9 november toecomende binnen Antwerpen.

De comparanten gehoort het bovengeschreven rapport ende de requeste gesien hebbende, is geresolveert dat daarvan aen alle de

dorpen, hunner quartieren schriftelyck kennis sal worden gegeven op dat sy hun daernaer reguleren : interim, dat sonder tyts verlies de dorpen eene schabinale attestatie sullen opstellen uytdruckende alle de schade by hem respectivelyck onderstaen soo van de froiementen (1) als anderssiints door de partyen onser trouppen.

Aldus geresolveert binnen Turnhout den 9 october 1704, onder-teeckent : de Mesemacre, Vanden Broeck, Vierling.

Resolutie ghenomen by de heeren hooftofficieren ter vergaderinghe gehouden op den 17 november 1704.

Op het reces ghenomen den 22 Augusti lestleden tot het voltrecken van de reeckeninghe der waghens ende karrevragten van de campanien de Annis 1702 en 1703 vergadert synde, de heeren hooftofficieren ende ghecomiteerde van de seven quartieren van Antwerpen, ende ghesien hebbende d'orders van S. C. Mt, tot leveringhe van de peerden ende opbrenginghe van eene somme gelts voor de quartieren van Santhoven, Arckel ende Geel, ende te presumeren synde dat d'andere quartieren dyergelycke orders sullen ontfangen, soo is andermael reces ghenomen tot den 10 January 1705, ende hebben de heeren officieren van Herenthals ende Geel, rapport gedaen van hunne commissie naer Brussel van den 13 deser over het edict tot creatie van conincklyke notarissen ende sal affgewagt worden de resolutie daerover te nemen in den conseil Royal. Aldus gheresolveert den 17 november 1704, was onderteekent : A. de la Faille, J. H. Vanden Broeck, Vierling, Van Elsacker.

Volgen verschillende repartities te betalen door het quartier van Turnhout : over geleverde pioniers ter somme van 1092 gulden 8 stuyvers — over geleverde peerden ten dienste der cavallerie — over geleverde pioniers ter somme van 4355 gl. — over gedane betalingen voor devoirs, vacatien ende deboursementen door het quartier van Turnhout voor de 4 achterquartieren, ter somme van 654 gl. — in de betaling der equipagie van 8 Guides, levering van hout — strooy — etc. ter somme van 25.000 gl. — in de betaling der legerwagens en legercarren. ten beloop van 5755 gl. — in betaling van 50 pioniers met de conducteurs ter somme van 1110 gl. en nog veel meer andere.

(1) Ontnemingen, ontstelingen.

Du registre des correspondances de la Mairie
de la ville de Turnhout,
pendant l'an XII et XIII de la République Française
correspondant à l'an 1804.

Le 29 nivose an 12 (18 janvier 1804). Au citoyen Ministre.

J'ai l'honneur de vous transmettre ci-joint le rapport des démarches que j'ai faites, de concert avec le commissaire de Police et le commandant de la gendarmerie pour arrêter les conscrits déserteurs refracteurs qui cherchoient azile en cette ville et qui n'avoient point profité des avantages que l'arrêté des consuls du 1^r Frimaire dernier leur accordoit ; malgré les exhortations verbales que j'avois fait à ceux que je soupçonnois avoir connaissance de leur retraite. Le hasard ayant favorisé leur fuite, l'on est parvenu d'en arrêter un. Je me persuadais dans ce moment que les autres seraient intimidés et que se voyant connus et poursuivis sans cesse ils n'avoient plus d'espoir de tranquillité ni repos, j'ai cru donc qu'en leur accordant 48 heures de délai pour profiter des bienfaits que le dit arrêté contenoit, ils s'empresseroient de rentrer dans leur devoir. Après avoir conféré avec le Sous-préfet et averti le commandant de la gendarmerie je fis publier partout jusque dans les hameaux les plus éloignés dépendant de cette ville, l'avis que j'ai l'honneur de vous transmettre ci-joint. La publication ayant à peine eu lieu que trois déserteurs se présentèrent volontairement devant moi, me déclarant qu'ils avoient un repentir sincère d'avoir manqué à leur devoir, qu'ils étoient prêts de rejoindre leur drapeau, qu'ils esperoient qu'on oublierait leur faute, j'acceptoi leur déclaration et les invitois d'engager leurs camarades de suivre leur exemple : à cet effet je leur remis une petite indemnité et leur accordoi deux jours pour remplir l'objet de leur mission.

J'espère citoyen Ministre que mes démarches seront couronnées du succès, et que j'auroi le plaisir de vous l'apprendre sous peu ; je ne négligerai aucun moyen pour parvenir à remplir les intentions du Gouvernement.

2 pluviôse an 12 (23 Janvier 1804)

Au citoyen d'Herbouville, Prefet de ce département

J'ai la satisfaction de vous annoncer que je suis parvenu à ram

mener 4 conscrits déserteurs des années 9 et 10 de cette ville, à leur devoir; ils ont promis fortement de ne plus commettre pareille faute à l'avenir

Je leur ai ordonné de se présenter par devant vous afin que vous ayez la bonté de leur faire délivrer une nouvelle feuille de route.

Ils se sont présentés volontairement pour jouir des faveurs que l'arrêté des consuls du 1^r Frimaire dernier, accorde.

2e Pluviose an 12, 23 Janvier 1804, Au Sous-Prefet de l'Arrondissement

Je viens de recevoir votre lettre du 30 nivose dernier et copie de celle du Prefet du 27 même mois y jointe: Je suis extrêmement surpris de son contenu et surtout du rapport mal fondé qui lui a été fait; ils est de votre connoissance citoyen Sous-Prefet, qu'au reçu de votre lettre du 18 nivose, par laquelle vous m'informiez que le Conseiller d'Etat, avoit décidé, que les Villes devoient payer de leurs revenus ordinaires ou de l'octroy, les frais du Culte; Je me suis rendu chez vous pour vous exposer la situation des revenus de la ville, compris le restant de l'octroy; la totalité étant presque absorbé par l'Hospice et Bureau de Bienfaisance, et vous ai fait voir que les revenus ne pouvoient couvrir les dépenses courantes; qu'ainsi il étoit impossible de faire face à ces nouvelles; que cependant les Ministres du Culte avoient déjà servi 10 mois sans paiement, qu'ils le sollicitoient instamment, la plupart n'ayant point d'autre moyen de subsistance. Je vous ai également dit, qu'une grande partie des principaux habitans désiroient s'imposer volontairement pour les secourir; qu'ils étoient affligés de voir ces Ministres respectables en souffrance, persuadés que la généralité suivroit leur exemple; que j'étois d'avis de leur donner connoissance du tarif que le Conseil Municipal avoit proposé au Gouvernement et qu'ils en étoient satisfait. Je ferois dresser une liste sur laquelle ces habitans pourroient s'inscrire volontairement et qu'en suite le tout seroit envoyé à l'approbation du Prefet du département avant d'être mis à exécution: Surquoi vous m'avez dit que le citoyen Sicotte devoit en faire le recouvrement, je vous ai observé qu'il y avoit des habitans qui le feroient gratuitement et comme ceci étoit volontairement il étoit préférable pour épargner les dépenses.

Voilà Citoyen Sous-Prefet tout ce qui a eu lieu, aucun recouvrement n'a eu lieu, ni personne a été commis pour en faire. Il

est étonnant que le Receveur particulier se plaigne d'une chose qui n'existe point; il est encore plus ridicule qu'il ose avancer que ces recouvrements aient entravé la rentrée des contributions, tandis qu'il n'en est rien; qu'au contraire les contributions se payent à l'avance. Ceci est d'autant plus vrai qu'au 30 Frimaire, je receveur de la Ville avoit déjà reçu 22.027 Fr. 71 Cent. sur une somme de 63.997 fr. 68 cent. payable par douzième ce qui passe 1/3 payé au lieu d'un 1/4.

9 Pluviose an 12, 30 Janvier 1804, au Prefet du département.

Conformément aux ordres que vous avez donné, j'ai signifié par écrit à chaque conscrit des années 11 et 12 de cette ville, désignés pour l'activité, à l'effet de recevoir les ordres pour se rendre à leur destination. 7 d'entr'eux sont comparus et ont déclaré de satisfaire à mon invitation; les 5 autres n'ont point donné jusqu'à ce moment de réponse; cependant j'espère les engager à se conformer à la loi.

14 Pluviose an 12. 4 Fevrier 1804.

Au citoyen D'herbouville Prefet de ce Département.

Par la lettre que j'ai eu l'honneur de vous écrire le 2e de ce mois, concernant la souscription volontaire que les habitans de cette ville présentoit d'effectuer pour procurer le moyen de salarier les Ministres du Culte, dont plusieurs sont dans la souffrance, je vous ai fait connoître l'impossibilité de retirer de l'Octroy, les fonds nécessaires pour cet objet, attendu que son produit ne suffit à peine que pour couvrir les dépenses courantes du Bureau de Bienfaisance, Hospice et que la Mairie avec les foibles secours qu'elle en retire laisse encore un déficit dans ses dépenses courantes.

Ces considérations m'ont engagé de vous prier Citoyen Prefet de bien vouloir m'autoriser d'accepter la souscription volontaire offerte par les habitans pour procurer le moyen de salarier les Ministres du Culte.

20 Pluviose an 12. 10 Février 1804.

Aux conscrits désignés pour l'armée active.

En négligant, citoyens de vous présenter pour rejoindre l'armée active, vous vous êtes constitués en état de désobéissance et vous avez attiré sur vous et votre famille tous les chatimens portés par l'arrêté du 19 Vendémiaire dernier et dont il vous a été donné connoissance.

Vous vous êtes exposé à être condamné aux fers, au Boulet, ou aux travaux publics.

Vous avez compromis vos Parens qui perdront une grande partie de leurs propriétés, si vous ne vous hâtez pas de réparer votre faute; vous seriez déjà condamné si le Prefet de ce département n'avoit encore voulu vous laisser quelque tems de repentir et tenter de nouveau le moyen de la persuasion, mais vous devez regarder cet avis comme le dernier.

Vous êtes en conséquence informé, de vous rendre à Anvers le 30 pluviose présent mois à 9 heures du matin pour y passer la revue des officiers de recrutement et partir pour votre destination.

Faute de ce faire vous serez poursuivis et condamnés sans retard aux peines que je viens de vous annoncer.

19 Ventose an 12, 29 Février 1804.

Au Sous-Prefet de l'Arrondissement.

Pour satisfaire à votre honorée du 4 courant concernant la distraction de cette ville, des hameaux de Schoonbroeck, Rhode, Kinschot, Kortynen et Corsendonck pour en faire une commune séparée.

Selon votre demande je vois répondre successivement aux points contenues dans le rapport présenté à ce sujet. D'après le recensement que j'ai fait opérer, il résulte que ces cinq hameaux ne renferment que 67 feux, et composent une population de 400 âmes environ, et toutes les contributions réunies en principal et centimes additionnels, ne s'élèvent qu'à 2850 francs environ.

Les habitans de ces hameaux jouissent de tous les avantages des citadins, qui n'ont à ma connoissance aucun intérêt différent; le garde chargé de la surveillance de leurs propriétés remplit avec exactitude les devoirs qui lui sont imposés, et jusqu'à ce moment, il ne s'est point commis de délit champêtre, ni je n'ai encore reçu aucune plainte des habitans à ce sujet, ni même qu'il y ait eu des rixes. Quant à la juste repartition des contributions il vous est facile de l'apprécier en consultant le nombre de réclamations, qui vous ont été adressées de leur part. Le controleur aura pu se convaincre également s'il avoit pris la peine de vérifier la note de ses avis; mais il l'a oublié par le trop de zèle sans doute à seconder les vues ambitieuses de ces hommes aisés qui defrichent des terres incultes et qui ne peuvent en ce moment se les approprier à volonté.

Il est faux que les habitans des dits hameaux soient privés des secours spirituels et temporels, l'on a rien négligé pour leur procurer l'un et l'autre selon les localités; et même j'ose avancer, qu'à tout egard ils sont aussi heureux que les citadins même, 1° j'ai sollicité de concert avec vous, que la chapelle de Schoonbroeck soit érigé en oratoire, nous l'avons obtenu, actuellement il est desservi par un Ministre de Culte, salarié par la ville.

2° Un instituteur y est établi et salarié par la ville.

3° Un garde champêtre reside expressement à proximité des dits hameaux et est particulièrement chargé de la surveillance des propriétés des hameaux susdits.

4° Il y a toujours residé une sage femme à Vieux Turnhout, de plus Rethy, Arendonck et Casterlé n'en sont point éloignés, et la plupart des habitans ont recours aux sages femmes des dites communes pour le peu qu'ils en ont besoin.

Si l'on consultoit les habitans de ces hameaux sur ce changement, il est certain, qu'un très petit nombre le verroit avec plaisir, et j'ose même avancer que ce nombre se reduiroit à deux ou trois qui le sollicitent.

J'aurois encore beaucoup à dire contre ce projet, notamment sur l'article des cabarets, il pourroit que le redacteur suspecte tous les habitans de ces hameaux d'ivrognerie, en outre sur les defrichemens, certes je ne vois pas quelle avantage cette distraction peut causer d'avantage.

La connoissance des localités vous mettra à même citoyen Sous-Prefet, d'approprier le fondement de ce projet, surtout dans les limites que l'on voudroit donner et qui tendent à s'approprier des biens communaux; mais à savoir si les sollicitans voudroient se charger des dettes; je laisse à votre pénétration le but de cette affaire; entre tems j'ai l'honneur de vous renvoyer le projet, et je suis avec respect.

Le 15 prairial an 12 (4 Juin 1804). A partir ce ce jour le nom de Citoyen à disparu.

A Messieurs les membres du Conseil Municipal; Marguilliers; Instituteurs; membres du Bureau de Bienfaisance; Gardiens de la maison d'arrêt; officiers de Santé et gardes champêtre de cette ville.

D'après les ordres que je viens de recevoir de Monsieur le Sous-

Prefet en vertu d'un décret Impérial, je vous invite de vous rendre Mercredi prochain 17 de ce mois à 9 heures du matin en la sous-préfecture à Turnhout pour prêter le serment de fidélité à l'Empereur. Je vous prévien que c'est l'unique jour fixé pour recevoir le dit serment, veuillez donc vous conformer au contenu de la présente lettre et m'en accuser la réception.

Le 15 Prairiaial an 12, (4 Juin 1804).

A Messieurs les administrateurs du bureau de Bienfaisance de cette ville.

J'ai l'honneur de vous prévenir que le 17 de ce mois, jour de la prestation de serment de fidélité à l'Empereur, il sera donné Bal le soir, à l'hôtel de la Mairie au profit des pauvres.

L'entrée est fixée à 3 Escalins (85 1/2 centimes) par personne, excepté les Dames.

Je vous prie donc de bien vouloir commettre quelques d'entre vous pour en faire le recouvrement, vous n'aurez à paier du produit, que les musiciens et les frais de lumière de la salle, le surplus servira au soulagement des malheureux.

Le 2 Messidor an 12, 21 Juin 1804.

A Monsieur le sous préfet de l'Arrondissement.

J'ai l'honneur de vous informer qu'en prenant inspection des prisons de cette ville, j'ai remarqué que la majeure partie des détenus étoient incommodée; je crois devoir l'attribuer aux locaux trop petits; une place de 15 pieds quarrés devant servir pour 10 personnes.

J'ai également vu avec surprise des personnes arrêtées faute de passeport et d'autres pour causes légères, confondues avec ceux prévenus de vol avec effraction et garrotage, surquoi ils m'ont fait des plaintes touchantes.

Pour prévenir les funestes effets de la maladie et rémédier à cet amalgame des détenus; j'ai résolu Monsieur le Sous-Préfet sauf votre approbation, de faire mettre la cave située sous la tour en état de servir de prison à ceux prévenus de délits graves; pendant l'été il y fait très frais et l'hiver la froidure ne peut y pénétrer; la dépense qu'aucassionnera ce changement, selon le devis, se montera à 90 fr.; moyennant qu'on puisse se servir des grilles de fer détachées de la prison qu'on a voulu établir aux sépulchrinnes.

Sous la même réserve je me propose de faire établir dans la

tour du château une place très spacieuse pour placer ceux détenus pour causes légères, ce qui coutera environ 40 francs.

Suivant les expériences et déclarations des officiers de santé ces locaux sont très sain, j'ose donc croire d'après ce détail que vous approuverez le projet que je vous sou mets pour le bien du service.

Le Maire de la ville de Turnhout par sa lettre du 12 Vendémière an 13, cinq Octobre 1804 à Monsieur d'Herbouville Préfet de ce Département; concernant la Gendarmerie; lui fait part que les changements demandés couteroient considerablement et plus que la commune étoit en état de faire; il lui faisait part en même temps qu'ayant fait l'acquisition du chateau au nom de la ville. Sauf approbation nécessaire il le proposait d'y faire un local convenable et commode pour la gendarmerie.

12 Brumaire an 13. 3 novembre 1804.

A Monsieur le Sous-Prefet de cet Arrondissement.

J'ai l'honneur de vous adresser ci-joint, deux délibérations que le Conseil Municipal de cette ville a prises, le 8 Brumaire courant. La première concernant l'acquisition du chateau avec deux actes d'achat provisoire. La seconde relatif à l'Etablissement d'une école secondaire communale et pensionnat en cette ville.

Je vous prie d'appuier nos demandes afin que le Gouvernement les accorde.

Den 6 brumaire an 13 (27 October 1804)

Aan Mijneer Mortelmans Vuerwerker tot Antwerpen. in de Cloosterstraat.

Versoeke UEd. voor rekeninghe van de stat mede te senden par voerman Swinnen die vrydagh aenstaende smiddaghs vertrekt de naervolgende vuerwerken

4 Molens à 4 gl. 4 st. ieder

4 stinkpotten à 4 gl. 10 st. ieder

30 vierpynen à 7 st. ieder

5 dozynen fuseen en petards à 14 st. het dozyn.

Versoeke daerneffens te senden, uwe rekeninghe en blyve in afwachtinge. Ik groet u (get^d) Borghs.

Leeger stond: UEd. sal de afsendinge doen met de diligentie op Sondagh sonder faut en sent daer mede af dat gy gercet kont crygen, wy connen naer dien dagh niets meer gebruyken. Als de

objecten meer kosten als genoteert staet moet UEd. die togh afsenden.

Du 9 Frimaire an 13. 30. octobre 1804.

A Messieurs les fonctionnaires de Turnhout.

Dimanche prochain 11 de ce mois, étant le jour fixé pour le couronnement de notre Auguste Empereur et celui de la conclusion du mariage ordonné par son décret du 23 prairial dernier (12 Juin) Monsieur le sous préfet en vertu des ordres qu'il a reçu du préfet me charge de donner tout l'éclat et la pompe que mérite cette cérémonie importante; en conséquence je vous invite de vous rendre le dit jour à 9 heures du matin en la salle de l'hotel de la Mairie pour concourir à célébrer la fête de ce jour à jamais mémorable.

Programme pour la Célébration de la fête dans la ville de Turnhout, à l'occasion du couronnement de Napoleon 1er Empereur des Français fixé au Dimanche 11 Frimaire an. 13 (2 Décembre 1804).

1° Samedi 10 Frimaire à trois heures après midi, le son de toutes les cloches de la ville, carillon et bruit du canon prolongé pendant une heure annonceront la fête du lendemain.

2° Le Dimanche à six heures du matin le même bruit se renouvellera.

3° Toutes les autorités tant civiles que militaires de la ville seront invitées de se rendre à l'hotel de la Mairie le dit jour à neuf heures du matin pour assister au mariage qui sera conclu en vertu du décret impérial du 23 prairial an 12; après cette cérémonie l'on se formera en cortège et fera le tour ordinaire, ensuite on se rendra au cœur de l'Eglise paroissiale, destiné à recevoir les fonctionnaires.

Une musique guerrière précèdera le cortège.

4° A deux heures il y aura dans une des salles de l'hospice un diner amical entre les fonctionnaires, par souscription.

A sept heures du soir il y aura illumination générale.

5° A huit heures le feu d'artifice sera exécuté sur la place.

6° A neuf heures un bal donné à l'hotel de la Mairie terminera la fête.

INHOUDSTAFEL

Titel		Bladz.
I.	Staat der bevolking	
» II.	Gemeentebestuur	11
» III.	Gemeente-inkomsten	19
» IV.	Liefdadige gestichten	25
» V.	Eeredienst	32
» VI.	Openbaar onderwijs	35
» VII.	Schoone kunsten, wetenschappen en letteren	40
» VIII.	Gezondheidsdienst	42
» IX.	Justitie, openbare veiligheid, gevangenis	45
» X.	Militie	49
» XI.	Openbare belastingen	51
» XII.	Openbare werken	55
» XIII.	Landbouw	63
» XIV.	Nijverheid	68
	Geschiedkundige bijdragen uit de archieven van Turnhout	81

